Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

TONEN FRA BORNHOLM

ERIK SJØBERG FRA SKOMAGER

TIL KONGELIG KAMMER

SANGER af HANSAAGE BØGGILD

TONEN FRA BORNHOLM
Erik Sjøberg
Fra skomager til kgl. kammersanger
er samlet og skrevet af
HANSAAGE BØGGILD
som en monografi over
kgl. kammersanger Erik Sjøberg,
der blev født i Nexø
den 31. oktober 1909.
Han lærte som skomager
og var ni år ved faget.
1933 elev hos Vilhelm Herold,
gennemgik Operaskolen
og blev i 1937 operasanger
ved Det kgl. Teater.
Han oplevede en flot karrière,
først som baryton, siden som tenor.
1950 udnævntes han til kgl. kammersanger.
1962 tog han sin afsked og vendte
tilbage til Nexø, hvor han døde
den 8. november 1973.

Trykt og udgivet af
BORNHOLMS TIDENDE
som en hilsen til bogtrykkeriets kunder
ved årsskiftet 1988/89.

Omslaget er udført af
Erik Ellegaard Frederiksen IDD.

Scenebilledet er fra Det kgl. Teaters
opførelse af Don Carlos i 1948.
Erik Sjøberg i titelpartiet
og Hjørdis Lauenborg som
dronning Elisabeth.

Foto: Mydtskov.

Tegningen på siden til højre
er et udsnit af en
interview-illustration,
som Otto C. tegnede til
Berlingske Tidende
i 1951.

ISBN 87 87573 98 9

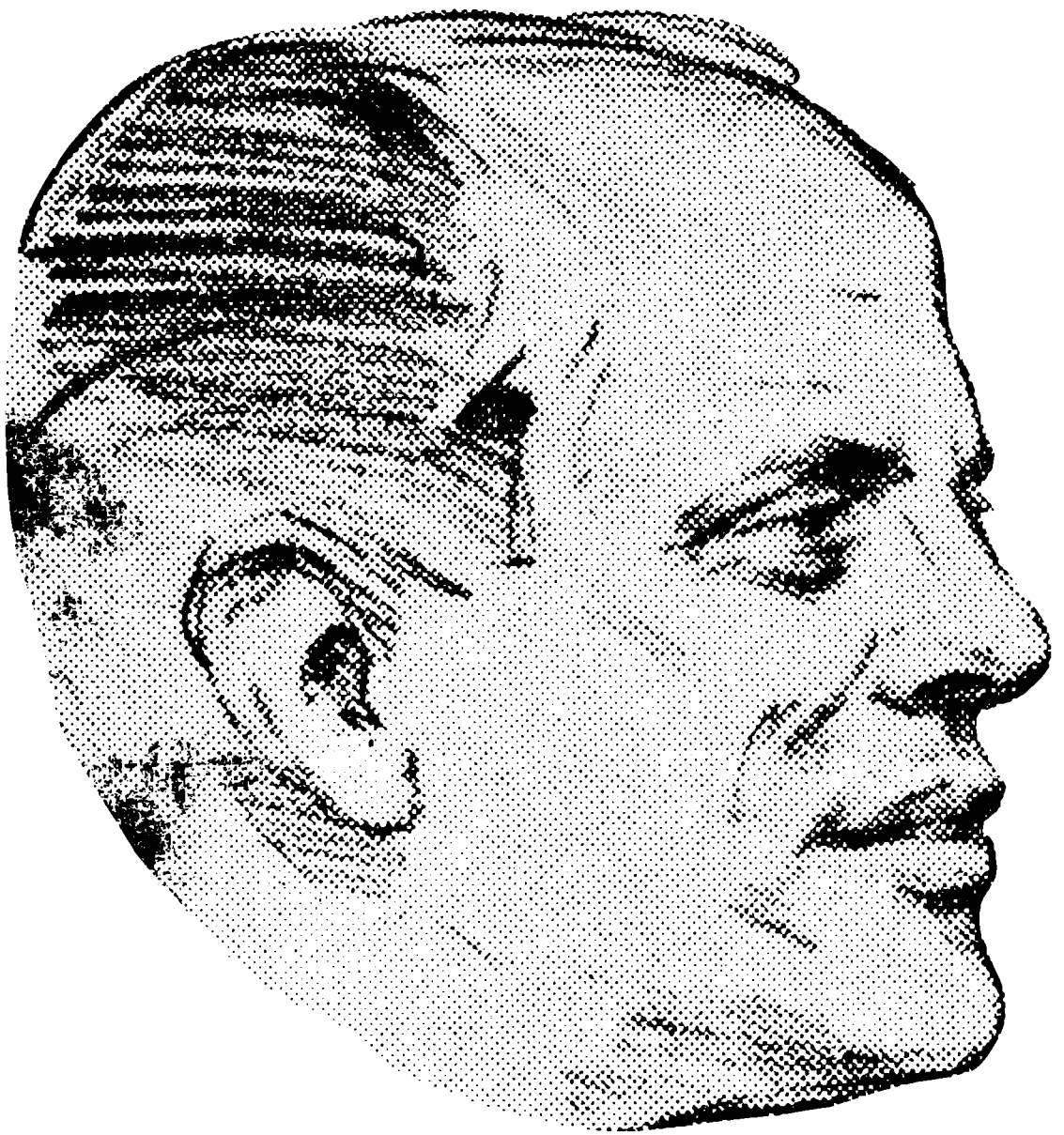

ERIK SJØBERG blev aldrig *kjøvvenhaunarinj,* der vendte hjem til den lille by forskruet af forloren fornemhed og misforståede hovedstadsmanerer. Han havde en sjælden kærlig respekt for sine landsmænd og den gamle dialekt. Han holdt af sin ø og satte pris på sin evne til at synge og forvaltede den med både nidkærhed og ydmyghed.

Men han skulle virkelig — et pænt stykke henne i karrièren — komme til at *spille* rollen som en sådan bornholmer, der vender hjem med den opfattelse, at nu har han slugt alverdens visdom og behersker salonernes manerer med dansen over de bonede gulve. Rollen som den ferme student, der taler fint om hovedstadens saloner og ringeagtende om alt det hjemlige.

Det var i professor Daniel Andersens bornholmske syngespil Kjøvvenhaunarinj, der blev opført i forbindelse med Rønne Theaters 120 års fødselsdag med première mandag den 7. juni 1943. Mere end 100 mennesker arbejdede med denne forestilling. Erik Sjøberg var den professionelle, der vendte tilbage til noget af det, han havde oplevet i Nexø, før han blev operasanger. Det bekom ham vel. Han fik den tilfredsstillelse at stå på den scene, som — har

Dialektkomedien på Rønne Theater byder på et velkendt sceneri, der er ukompliceret og fuld af kærlig pleje af Bornholms traditioner i dragter og skikke udspillet i et svundent bondemiljø, men det fundamentale turde være den meget bevidste dyrkelse af det bornholmske mål, der tilfører dialekt-traditionen — den begyndte i 1909 — en charme, som begejstrer bornholmerne, men også smittende henvender sig til folk »ovrefra«.

Der er hyggeligt i det 165-årige teater, når disse solide skildringer går over scenen. Personerne kan være slemt i knibe, men vi véd, spillet ender lykkeligt. Skurken får sin straf. Den naragtige bliver klogere. De unge får endelig hinanden.

Erik Sjøberg nød at komme hjem for at synge og spille studenten i Kjøvvenhaunarinj i 1943. Her var en teater-tradition, han var fortrolig med. Fot.: Sv. Parksø.

jeg hørt det sige af flere af dansk teaters ofte turnerende stjerner — enhver agerende med respekt for metieren *må* have stået på. Og som den eneste af de agerende fik Sjøberg honorar. 150 kr. pr. aften.

Forestillingen blev smukt modtaget. Musik som handling. De barokke figurer rørte det samlede teaterpublikum, og ensemblet blev smukt rost i bladene dagen efter, ligesom sangeren fra Det kgl. Teater — som de færreste herovre havde oplevet på en scene — fik særlige komplimenter som den skolede og talentfulde, der med naturlighed og respekt gled ind i de lokales kreds og helt selvfølgeligt sang ikke kun for publikum, men for alle sine medspillende.

Erik Sjøberg var dengang i begyndelsen af en karrière, der skulle gøre ham endog meget populær og tilførte den skæret af eventyr med meget mere end blot strejfet af verdensformat. Han var glad for Det kgl. Teater, der evnede at bruge ham i pagt med hans stemmes udvikling og den stedse voksende sceniske autoritet.

Inden karrièrens ulykkelige afslutning nåede Erik Sjøberg at synge mange barytonpartier og mange af de vigtige tenorpartier. Han gav et utal af koncerter rundt i det meste af Danmark. Han sang Bornholms Drapa i turistfilmen fra 1937. Var med i første række, da der i København og ude i provinsen, også på Bornholm, blev lavet koncerter til fordel for Bombehjælpen i 1945.

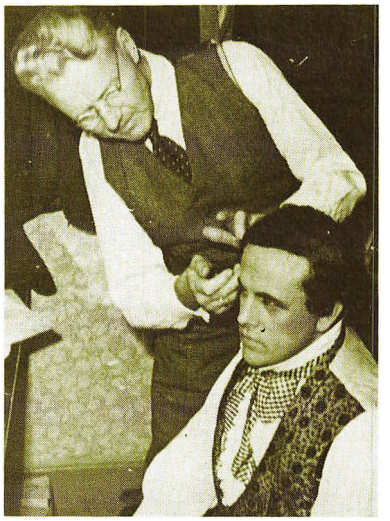

Frisørmester Iver H. Madsen, i mere end en menneskealder Rønne Theaters faste sminkør, forbereder Erik Sjøberg til hans optræden i Kjøvvenhaunarinj. Fot.: Sv. Parksø.

Den unge og meget romantisk maskerede Erik Sjøberg som krosønnen Kristian i syngestykket Kjøvvenhaunarinj på Rønne Theater. Handlingen i spillet er ikke særlig original, men godt, gammeldags teaterskrædderi, og sådan skal det være i en komedie på dialekten. Stykket blev genoptaget i 1944, netop da Sjøberg var blevet tenor. Bladene på Bornholm gav da stilfærdigt udtryk for, at hans »smukke Røst er i glædelig Udvikling«. Fot.: Sv. Parksø.

Han deltog i fremførelsen af mindst en halv snes oratorier, bl.a. Skabelsen. Elias. H-moll Messen. Messias. Kong David. Judas Maccabæus. Samson. Årstiderne.

Men først og fremmest markerede han sig med operapartier på Det kgl. Teater:

Silvio og Prologus i Bajadser 1937. Moralès i Carmen 1939. Branders i Faust 1940. Dr. Cajus i De lystige koner i Windsor 1940. Muftien i Holger Danske 1941. Ulrich Eisslinger i Mestersangerne 1941. Henrik i Kilderejsen 1942. Hr. Leonard i Maskarade 1942. Marcel i Bohème 1942. Jake i Porgy og Bess 1943. Don José i Carmen 1944. Pedro i Lavlandet 1945. Sverkel i Liden Kirsten 1945. Forsangeren i skuespillet Niels Ebbesen 1945. Ujarak i Kaddara 1946. Fiskeren i Nattergalen 1946. Sextus i Julius Cæsar 1947. Fenton i Falstaff 1947. Peter Grimes i Peter Grimes 1947. Don Carlos i Don Carlos 1948. David i Saul og David 1949. Max i Jægerbruden 1949. Radamès i Aida 1950. Walther von Stolzing i Mestersangerne i Nürnberg 1951. Canio i Bajadser 1953. Lohengrin i Lohengrin 1953. Bacchus i Ariadne på Naxos 1959.

Peter Grimes med Det kgl. Teater i Aarhus-Hallen 1948. Canio i Bajadser, Den jyske Opera på Aarhus Teater 1949. Radamès i Aida, Stockholm 1951. Lohengrin i Lohengrin, Toulouse 1953 og Lyon og Roms Opera 1954. Wagner-koncerter i Haag og Cannes. Franskmændene præsenterede ham sådan:

Erik Sjoeberg - Ténor Wagnérien de l'Opera Royal de Copenhague.

Han sang Honeggers Kong David i Göteborg i 1951, var flere gange i Paris for at medvirke i Marshall-radioudsendelser til hele verden og gav bemærkelsesværdige koncerter med Statsradiofoniens orkester i Norge i 1946, 1947, 1949. I 1950 var han i Oslo for at være med til at åbne Norsk Operaselskap som Turiddu i Cavalleria Rusticana.

Radioen havde ustandseligt brug for ham. Til operapartier, oratorier og medvirken ved utallige Torsdagskoncerter og Folkekoncerter. Allerede den 8. juni 1937 aflagde han stemmeprøve for radioen ud fra et forslag til en mulig udsendelse på 20 minutter. Stemmeprøven faldt tilfredsstillende ud, og der sammensattes et program, der udsendtes den 2. januar 1938. Som en del af middagskoncerten.

Kapelmester Gerhard Schepelern kom til Erik Sjøberg, da planerne om Den jyske Opera skulle virkeliggøres i 1947. Schepelern, der kom til at dirigere ved denne opera i 22 år, var hentet til Århus af den meget dynamiske kapelmester Thomas Jensen. Der skulle lægges for med Jægerbruden, men Sjøberg var ikke meget for at møde århusianerne.

— Det er dog Aarhus By-Orkester og ansete solister, forsøgte Schepelern overtalende.

— Ja, men..... Nej, jeg kender ingen deroppe.

Thyge Thygesen blev spurgt i stedet. Han sagde ja med glæde. Han værdsatte den slags initiativer og mente tilmed, at han siden kunne få brug for det parti, som jyderne gerne ville opleve ham i.

Thyge Thygesen er en af de skikkelser, der stadig huskes på teatret, og samstemmende har jeg hørt opera-interesserede fra den

tid omtale ham som et meget vitalt menneske med mange aktiver. Musikalsk og dramatisk begavet. Vokalt skal han dog ikke have været på samme høje stade som Erik Sjøberg. Men han var velskolet og i stand til at tilegne sig et stof.

Sjøberg og Schepelern havde meget at gøre med hinanden over en halv snes år, og det lykkedes da også at få Sjøberg til Århus i 1949. Han sang Canio i Bajadser. Det menes at være det sidste, de to havde sammen på fagets vegne. Sjøberg ville helst gå sine egne veje, men Schepelern blev dog en dag, vistnok i 1948, ringet op af Sjøberg, meget overraskende, da Schepelern ikke havde hørt fra ham i lang tid. Han var fuld af tvivl overfor en opgave, han var blevet tilbudt:

— De vil have mig til Zürich for at synge Tannhäuser, men jeg har aldrig sunget den herhjemme. Hvad mener du?

— Jeg synes, det er en chance. Det vil være godt for dig at komme til udlandet. Nu er det dèr, du skal hente din udvikling først og fremmest.

Men Erik Sjøberg ville ikke følge det gode råd. Så var det, Fritz Busch alligevel fik ham med ud af landet og baksede meget med ham for at udvikle hans muligheder som en fortræffelig Wagnersanger.

På den baggrund kom Erik Sjøberg til Wien, men han havde det svært med sproget. Tabte fodfæste og blev ensom.

Men Sjøberg fik lært Lohengrin på tysk og sang den flere steder ude i Europa. Det var også det eneste parti, han fik lært på et fremmed sprog. Han havde ikke sprogøre. Mærkeligt.

Hjemme på Bornholm glædede mange mennesker sig ofte ved at høre Erik Sjøberg ved koncerter. Her var han populær som sanger, og han sang gerne på de hjemlige kanter, når teatertjenesten tillod det. I de unge, meget aktive år skete det ikke sjældent, at han selv arrangerede koncerter derhjemme. En af gangene var sommeren 1936, da han var hjemme på ferie og tilrettelagde fire kirkekoncerter med Helga Klindt Jensen ved orglet og fru Emilie Sommer på violin.

Det første sted skulle være hjembyens kirke, men han fik afslag på sin ansøgning, da »Flertallet af Menighedsraadet ikke vil have, at Kirken skal benyttes til en enkelt Persons Fordel«.

I stedet blev det til en koncert på Nexø Højskolehjem. Den store og den lille sal var fyldt til trængsel. Et af lokalbladene skrev bagefter: »Det var en velfortjent Oprejsning for det Afslag, Sjøberg fik, da han anmodede om Tilladelse til at synge i Nexø Kirke«.

Anmelderen har tænkt sit om Nexø Menighedsråd, kan man fornemme, men kunne afslaget ikke også tolkes derhen, at menighedsrådet ikke ønskede at nogen person i sig selv skulle have økonomisk fordel af en sådan koncert — skønt det unge menneske dog nok kunne trænge til en skilling til det dyre ophold i hovedstaden. Han glemte heller aldrig helt dette nej.

Erik Sjøberg knyttede sig meget til familien, men han brugte også sig selv meget som sanger. Sparede aldrig på stemmen, når der var brug for den. Han oplevede endda, da der i en periode var mangel på tenorsangere på Det kgl. Teater at blive så meget anvendt, at

stemmen blev overanstrengt. Modsat kunne teatret også udsætte ham for perioder, hvor han slet ikke blev brugt. Den slags fik han sværere og sværere ved at klare.

Han ønskede at bruge sig selv mest muligt, både som menneske og som sanger. Opfattedes af sine omgivelser som et fint menneske, der gik for at være beskeden, men selv sagde han:

— Det er jeg vist ikke, men jeg er ydmyg over for mit arbejde, og det mener jeg er noget andet. Jeg har en stemme, og den må jeg nødvendigvis bruge, så meget jeg kan.

Han spændte utrolig vidt i sin optræden. Det var lige fra Wagner på den nationale scene og Tivolis koncertsal, et utal af danske og udenlandske koncertsale, de kongelige saloners aftenselskaber, indspilninger af plader og bånd, de københavnske dagblades dengang meget populære julekoncerter til de store søndags-humørparader i KB-hallen i København, hvor en ivrig koncert-arrangør listede ham til at præsentere — for første gang i Danmark — den siden så yndede The Donkey-Serenade. Og der kom et tilbud fra Ib Schønberg om medvirken i den teltrevy, han ville kalde københavnerne til i Fælledparken. Det blev vist aldrig til noget.

Der var nogle år, hvor hans velklingende stemme kunne bruges til alt af alle, men han imødegik ofte kravet om at bygge et repertoire op af ligegyldige ting, og han kom i tvivl, da sådan noget som film og fjernsyn meldte sig, men det hjalp, da han fik indflydelse på repertoirevalget og desuden oplevede, hvordan kollegerne tog imod de nye medier.

Filmselskabet ASA lavede i 1945 en strimmel, Klingende Toner, på en snes minutter til forevisning i biograferne. ASA ville gerne — som det smukt hed i reklamen — give provinsens publikum mulighed for at opleve en fin buket af de stjerner, der forgyldte den københavnske sang- og musikhimmel. Derfor blev de medvirkende folk som Erik Sjøberg, Emil Christoffersen, Kirsten Thrane Petersen, pianistinden Elvi Henriksen og Svend Gyldmarks meget populære filmorkester. Sjøberg sang Blomsterarien fra Carmen og smedesangen fra Wagner-operaen Siegfried. Desuden medvirkede han i Kirsten Thrane Petersens Séguedilla.

Det var sådanne ting, der blev nogle af hans bedste numre i koncertsalene, men han udvidede det med danske sange og romancer, og disse ting modtog man med glæde rundt om, men det skal også tilføjes, at når de københavnske koncertanmeldere oplevede disse stunder, kunne de godt finde på at fastslå, at i det repertoire, det gjaldt navnlig romancerne, hørte Sjøberg ikke hjemme.

Det var Volmer Sørensen, der anbragte ham foran flimmer-kameraet. Han skulle være skuespiller. Det stod han ikke fremmed overfor. Han havde såmænd trådt dilettantkomediens skrå brædder i Nexø i sin pure ungdom, før sangen endelig blev det skind, han skulle skære så smukt.

Volmer Sørensen lod ham udfolde sig i en rolle som en redaktør, der talte bornholmsk. Sådan en moderne blanding af rigssproget og dialekten, men selvsagt kom det gamle mål op i bornholmeren, som prøverne skred frem. Men det blev TV-folkene kun så glade for, at de bad ham holde fast ved det. Siden sagde han, at det var sjovt, men han indrømmede også, at det havde knebet for ham trods alt:

— I begyndelsen var Herold efter mig hele tiden, og jeg kom ikke

til at tale mere bornholmsk, bare fordi Volmer Sørensen dengang sagde, at nu skulle jeg ikke tænke på, hvad de københavnere havde lært mig.

Men målet *jemmafrå* var et problem på teatret, både under prøver og forestillinger. Erik Sjøberg havde meget svært ved at aflægge den hjemlige stil, og han fik ligefrem i studieårene på operaskolen at vide, at han helst ikke måtte tage hjem til Bornholm i ferierne.

Det er noget, andre bornholmske stemmer har oplevet tilsvarende under uddannelse i København. Den berømteste af dem alle, Vilhelm Herold, kammersangeren fra Hasle, skal engang have sagt — men det var i et selskab ud på aftenen — at havde han vidst, det var så »besværligt at tale dansk«, havde han aldrig vovet sig uden for Bornholm i den hensigt at blive sanger.

Da han som ungt sanghåb præsenterede sig som kommende fra Bornholm, svarede teaterchefen M. E. Fallesen (tidligere kommandant på Bornholm):

— Ja, jeg kan høre det!

Hvor Herold helt skal have fjernet sig fra sit gamle mål, aflagde Erik Sjøberg det aldrig rigtigt. Og ønskede det heller ikke. Der blev altid talt et smukt bornholmsk på Lindehøjen 10 i Vanløse. Fru Sjøberg havde altid piger fra Bornholm til at hjælpe sig i huset, og de havde ofte svigermoderen til at bo hos sig i lange perioder.

Det var altsammen rørende, men det gavnede ikke sangeren, og det er betegnende i dag at høre folk fra scene og orkestergrav, der har kendt ham, sige, at han aldrig slap skomagerdrengen, der blev kongelig kammersanger. Og det var meget bevidst, at han i sin biografi i Kraks Blå Bog noterede, at han var kommet i skomagerlære i 1924 og derefter havde været ved faget i ni år.

Forældrene var kalkbrænder Sven Sjøberg og hustru Petrine, født Nielsen. Det var et hjem, hvor det var helt selvfølgeligt, at der blev sunget til arbejdet, men det var navnlig faderen, der havde stemme. Fra ham, først og fremmest, havde Erik Sjøberg sin sangkunst. Faderen var indvandret fra Sverige — som en anden Andersen Nexø-figur — og stillede sig op i rækken efter bådens ankomst til Rønne for at lade sig se an af bønder med behov for ung og villig arbejdskraft.

Det var hans far, der havde sendt ham til Bornholm, og om denne bedstefar har Erik Sjøberg selv fortalt i et interview i Berlingske Tidende:

— Han var bådsmand i Svea-marinen, men blev så ked af tjenesten — han ville hellere være hjemme på torpet ved Karlshamn — at han huggede sin ene lillefinger af. Det lyder dramatisk, men det var den eneste måde hvorpå han kunne slippe for at gå på den galej. Han blev da også afskediget, men mærkeligt nok i nåde. Ved samme lejlighed fik han tilladelse til at ændre sit navn fra Jonasson til Sjöberg.

Men hverken det civile liv eller det nye navn bedrede tilværelsen for familien, og da sønnen var blevet konfirmeret og endelig skulle forlade hjemmet for at klare sig selv, sagde den gamle:

— Nu står du dig ved at tage med de andre til Bornholm. Der kan du få noget at spise hver dag. Og hvis du så vil arbejde, kan du blive til noget.

Erik Sjøberg blev konfirmeret søndag den 23. september 1923. Hele holdet blev forinden fotograferet i gården til Borgerskolens, nu Sømandshjemmet, gård sammen med sognepræst Henrik Knudsen. Erik, der var den yngste af drengene, sidder i forreste række til højre nederst og ser ret utilnærmelig ud. Valborg Hansen, der siden blev hans kone, er den tredie pige fra venstre i midterste række. Helga Klindt Jensen, hans første musikpædagog, blev også konfirmeret den dag. Hun står i bageste række som nummer to fra højre.

Den unge svenske landarbejder kom i fæste på Ågård i Pedersker. Her var man glad for hans trofasthed over for arbejdet og værdsatte hans milde sind, der yderligere havde det plus, at han kunne synge. Og altid gjorde det. I stalden som på marken. De kunne høre ham på nabojorderne, og hvor der var flere sammen, måtte han altid lade sin stemme høre. Når harmonikaen gik på gårdspladsen, var han der straks med en sang hjemmefra.

Men forholdene iøvrigt kan vel ellers have været som Martin Andersen Nexø skildrer dem i Pelle Erobreren — alt andet end blide og komfortable — og tingene udviklede sig da heller ikke for ham sådan, at der var nogen, der tog sig af hans stemme. Det kom slet ikke på tale. Desuden voksede han til og blev på et tidspunkt kaldt hjem til Sverige for at aftjene sin værnepligt, men det var sikkert, at han ville vende tilbage til Bornholm. Der var en pige, der ventede på ham i Nexø.

Der var hverken radio eller fjernsyn dengang. Folk kunne synge og spille selv. Og da Sven Jonasson Sjöberg — der var det fulde navn, han havde med fra Sverige — fik kone fra øen og familie og omgangskreds, blev hans stemme meget bekendt. I sine unge dage sang han til harmonikaen, når den gik på gårdspladsen.

Men han skal også have været med i et kor, som den stærkt indremissionske sognepræst til Bodilsker-Nexø I. P. Agger arbejdede med. Hans kone holdt også af at synge, men hun kunne ikke tænke sig at gøre det for andre. Ikke tale om.

Deres børn — Aage, Erik, Inger og Svend — havde også stemme, men kun de to af dem, Erik og Inger, gjorde noget ved det. Han brugte sin stemme som spejder og udviklede den sammen med søsteren, der siden rejste til København hver uge for at få undervisning, men det var besværligt at gøre indsatsen helhjertet i en hver-

Den unge skomagerlærling Erik Sjøberg fotograferet på værkstedet i Torvegade 34 hos skomagermester Alfred Kjøller, der ikke mente, at knægten havde de allerbedste muligheder for at blive en god skomager. Men det blev han.

dag med familie og forretning, og så måtte hun holde op. Hun sang dog meget ved koncerter rundt omkring på Bornholm, bl.a. sammen med broderen.

Nær barndomshjemmet, Havnegade 39, lå en avlsbrugerejendom, hvor drengene rendte meget, måske mest Erik. Han kunne godt lide at hjælpe til, og forældrene fik den mening, at Erik nok ville være landmand, når han blev stor. Men da konfirmationen var overstået, og dermed også skoletiden, skulle han pludselig ikke være landmand. Det var for besværligt, havde han fundet ud af, og faderen gav ham ret og sagde:

— Kan du ikke finde på noget andet, kan du komme i lære hos skomager Kjøller henne i Torvegade.

Men først havde han et halvt år som bagerikarl, og i efteråret 1924, kom han i lære hos skomagermester Alfred O. Kjøller, Torvegade 34. Siden blev han svend hos skomager Johannes Juul i Snogebæk, men de sidste af de i alt ni år i faget tilbragte han som mester med svend og lærling i Nexø.

Erik Sjøberg var fra den tid, da der var rigtige spejdere til. Han var meget aktiv og tog siden som fører sine drenge med på teltture til Paradisbakkerne. Han var præcis i sine krav både til sig selv og de nye, han blev betroet.

En af dem husker, at han skulle aflægge spejderløftet på skomagerværkstedet. Han udlagde teksten, som han havde forstået den, men da afbrød tropsfører Sjøberg:

— Du skal sige det nøjagtigt, som det er trykt!

Fot. efter avistryk.

Det er ikke spor vanskeligt at forestille sig Erik Sjøberg som syngende under arbejdet på skomagerværkstedet. Han var åben — glad for at synge.

Det blev straks mere kompliceret, da han pludselig mødte opfordringer til at tage ud og synge for folk til koncerter og populære arrangementer rundt om på Bornholm. Og da det kom så vidt, at omgivelserne insisterede på, at nu måtte han lære noget for at få noget mere ud af sin stemme, var han ikke fuldt begejstret.

Selvfølgelig måtte det gå sådan, at den unge, syngende håndværker — efterhånden som han blev kendt rundt om på Bornholm — blev kaldt Den syngende Skomager, men det forsvandt i takt med, at han udviklede en karrière som »rigtig operasanger« på Det kgl. Teater. Han blev dog mindet om fortiden af og til, når han var hjemme. Bl.a. efter en koncert i Åkirkeby. På vejen ud blev han standset af en mand, der var på nogenlunde samme alder som hans far. De to havde arbejdet sammen for mange år siden, og den fremmede sagde til Erik:

— Du synger godt, men det er ikke noget imod din far!

Det var måske ikke så meget stemmen som repertoiret og skolingen, der gjorde forskellen. Gamle Sjøberg — som af mange endnu huskes som en elskelig gammel mand — sang af de viser, der var almindelig kendt blandt folk dèr, hvor han kom fra, og sønnen havde via indføringen i musikken og sangen lagt sig noget helt anderledes til — som en helt naturlig følge af kultivering af stemme, musikalitet og smag.

Selv de musik- og sang-udøvende, som han havde arbejdet sammen med i sine sangerår på Bornholm kunne have svært ved at følge med. Eksempler herpå var de musikudøvende mennesker, han mødte, når han sang på Bornholm. De gav udtryk for forundring over de ting, han satte som programpunkter for sin optræden i de hjemlige koncertsale, og han tog fornuftigvis ofte deres indsigelser til efterretning og brugte af de forslag, de kom med.

Han kunne også ved koncerterne ude i landet møde mennesker hjemme fra Bornholm, der gav udtryk for noget lignende — og tilmed kunne udbryde, at de ikke mere kendte hans stemme.

Oprindelig var det en pæn sopran, som der blev lagt mærke til i Borgerskolen og ligeså under gymnastikken om aftenen i vintertiden. Læreren sagde til ham og en anden, hvis stemme åbenbart også var anvendelig:

— I to sorthårede kan gå sammen!

Den anden var den senere præst Arne Madsen, der husker, at de delte lærerens begejstring for at synge, og at de satte smæld på den tids meget yndede Stræk din Fod under den taktfaste march rundt i salen.

Hans far var i øvrigt af den mening, at stemmen ville få det svært i puberteten, men herom har Erik Sjøberg selv fortalt i 1945:

— Der var egentlig ingen overgang. Jeg har sunget, så længe jeg kan huske. Jeg har læst, at hvis en dreng har en meget høj sopran, kan den gradvis og harmonisk udvikles til baryton.

Men det skyldes andres interesse, at det blev til noget med Erik Sjøberg, først og fremmest frk. Helga Klindt Jensen, hans første sanglærer og akkompagnatør. Som datter af Nexøs begavede skole-

Den unge Helga Klindt Jensen havde Erik Sjøberg som elev og fandt ud af, at her var en stemme med muligheder. Hun sagde gang på gang til ham, at han skulle søge undervisning i København, men det lå den unge skomagersvend fjernt, og det var først, da hun selv gik til Vilh. Herold, at der begyndte at ske noget.

Hun var født den 15. juni 1909 og døde den 20. oktober 1962. Hun var uddannet som pædagog i klaver og sang på musikkonservatoriet i København og nedsatte sig som spillelærerinde i Nexø og siden i Rønne. Hun har skrevet et par melodier i den bornholmske sangskat på dialekten.

Den 22. oktober 1938 blev hun gift med politifuldmægtig Erik Waage, Nexø. I september 1939 blev han forflyttet til Svendborg, hvor hun fortsatte sit musikalske virke, både som spillelærerinde og i den derværende kammermusikforening. På Bornholm havde hun akkompagneret Erik Sjøberg ved adskillige koncerter.

Billedet er taget på Dueodde i 1937, og vi ser en ung kvinde med følsomme træk i et poetisk ansigt.

mand, historiker og lyriker, forstander Alfred Jensen, var hun på mange måder kulturelt orienteret. Begge forældre var udøvende sangere og musikalsk begavede, historisk og bogligt meget trænede, men traditionen i familien Klindt siger i dag, at det var Alfred Jensen, der først bemærkede stemmen. Han skal have lagt mærke til den, når han gik forbi værkstedet i Havnegade.

Men Helga var den, der fik ham til at rejse sig fra den trebenede *skomâgara-skrikk* og arbejde sig frem til indtoget på den kongelige scene. For den unge skomager var det en meget anderledes verden, der yderligere markeredes af den kendsgerning, at han aldrig før havde været i København!

Begyndelsen blev gjort, da hun på sin faders råd tog kontakt til Vilhelm Herold, der tilbragte sommerferierne på Kofoedgård i Østermarie. Den ivrige Helga cyklede derop en eftermiddag:

— Jeg er helt sikker på, vi har det store talent, sagde hun.

Den unge Erik Sjøberg, da han endnu var mere skomager end sanger og slet ikke var sig bevidst, at han havde en stemme, der kunne bruges til noget mere og andet end den lokale optræden. Det var først noget, Helga Klindt Jensen overbeviste ham om.

Sommerkåd ungdom i Gentofte præstegårdshave 1934. Erik Sjøberg på skuldrene af Gerhard Schepelern.

Den slags havde Herold hørt før og var ikke interesseret. Han holdt ferie.

Men han lovede at skrive fra København og foreslå Erik Sjøberg, at han aflagde prøve hos ham. Og han holdt ord. Der kom virkelig brev, og prøven fandt sted fredag den 4. november 1932 kl. 14.30 i kammersangerens hjem på Philippavej. Sjøberg havde Helga Klindt Jensen »ved hånden«, og de havde medbragt et fyldigt repertoire: For hvad mon hr. Herold ville bede ham om at synge?

Der er flere versioner af referatet af, hvordan prøven hos den store mester forløb. En af dem fortæller, at Sjøberg blev bedt om at synge en lille, tilfældig sang, men den var han ikke så heldig med. Derpå overlod Herold helt til de unge selv at finde på noget. Da var der ingen tvivl hos Sjøberg. Det skulle være Rygårds Flaget: Der er ingenting, der maner.... Den var han fortrolig med fra spejderårene med de mange timer ved bålet og det store Sct. Hansblus ude ved Halleklipperne — og den blev siden et af hans meget populære numre i koncertsalen.

Helga satte sig til flyglet. Herold så på de generte unge mennesker — og gik ind i den anden stue og anbragte sig diskret ved skrivebordet og lyttede derfra. Og så tog de fat, men Herold behøvede ikke at høre ret meget: Her var virkelig et ungt menneske med stemme. Knapt var første vers afsluttet, før han var tilbage og med stilfærdig overraskelse meddelte de unge mennesker sin opfattelse:

— Jeg vil gerne undervise Dem. Tag De bare hjem til Nexø og find ud af det. Jeg kan ikke hjælpe Dem med penge. Men jeg vil gerne undervise Dem gratis.

Men der skete også det — om det da er rigtigt, hvad en af utallige avisartikler om karrièren gengiver som en af hans egne udtalelser — at han knækkede over på et F. Herold anså det for at være en ligegyldig detalje og samlede sig om det væsentlige:

— Deres stemme er tenor, men begynd blot som baryton.

Om aftenen gik de to unge i Det kgl. Teater. Erik Sjøberg var så glad, at han bagefter kastede et blik op mod scenen og sagde til Helga:

— Deroppe skal jeg engang stå og synge!

Det var, hvad man kan kalde det unge menneskes rigelige overmod overfor skæbnen — men se om ikke den kåde sangerspire fik ret efterhånden!

Herold tog ikke betaling for at synge med Erik Sjøberg, ligesom operaskolen — det næste skridt på vejen til scenen deroppe — var fri for økonomi, men han kom ikke ind uden diskussion. De høje herrer erkendte, at stemmen var smuk, men var den stor nok?

Herold, engang operaens fornemste kunstner, var ikke i tvivl: Stemmen havde store udviklingsmuligheder, og kollegerne gav efter med et suk:

— Nå, ja. De skal selv have besværet med ham.

Men selvfølgelig kunne stemmen holde, ligeså musikaliteten. Der boede en pragtfuld lyrisk baryton i skomageren fra Nexø. Herold sendte roligt sin elev ud på det gyngende operahav.

Det var heller ikke i trediverne billigt for en studerende at bo i København. Der måtte skaffes hjælp på privat basis. Dèr var Erik Sjøberg meget opfindsom fra starten. Han ringede igen på hos Herold

og fik råd og dåd om, hvordan han skulle finde frem til velmenende folk, der kunne overbevises om, at det nu var alvor.

Herold var ikke flottenheimeren, der brugte scenens flygtige attituder til at dele sangerkarrièrer ud til alle og enhver. Et ord fra ham ville derfor have autoritet, mente Sjøberg helt rigtigt — og han fik virkelig Herold til at skrive et anbefalende brev, der skulle hjælpe ham til at opnå den nødvendige støtte fra andre mennesker.

Brevet slog fast, at den unge mand var i besiddelse af en udmærket stemme, »og da hr. Sjøberg desuden gør indtryk af at være musikalsk, har jeg tilbudt ham at synge gratis med ham, foreløbig et år«.

Erik Sjøberg havde den tanke, at det måske kunne lade sig gøre, at han påtog sig lidt arbejde i København, men landet Danmark standede også dengang i økonomisk våde og fyldte hovedstadens gader med arbejdsløse. Derfor var det meget problematisk for en håndværker at få arbejde i hovedstaden, og Herold skrev videre, at »det ville være en god gerning, der måtte lønne sig selv, at sætte hr. Sjøberg i stand til at opholde sig i København, så længe hans uddannelse varer«.

Mæcener trådte til. Sådan nogen var der altid i rette øjeblik dengang, når et talent bankede på. Den 8. maj 1962 havde min kollega ved Bornholms Tidende, Børge Høgh, et interview med Erik Sjøberg, og da sagde han bl.a.:

— Jeg tænker med taknemmelighed på forstander Alfred Jensen og dr. Thøger Sørensen, der fik flere af byens borgere til hver måned at afse fem eller ti kr. i den tid, jeg gik på operaskolen. Dette beløb slog dog ikke til, men med dr. Thøger Sørensens forbindelser i hovedstaden havde jeg syv forskellige steder, hvor jeg kunne spise til middag.

En af de familier, der kom til at betyde meget for ham i København var provst Schepelern i præstegården i Gentofte. Erik Sjøberg fik værelse på Ibsensvej hos en dame, frk. Thorborg, der kendte præstefamilien, og hun fortalte om denne unge bornholmer, der var kommet til hovedstaden for at lære at synge.

— Lad os se på ham, sagde fru Schepelern.

På den måde opstod Erik Sjøbergs samarbejde og venskab med Gerhard Schepelern, der i sin dagbog har bemærket det første besøg i præstegården. Det var søndag den 10. september 1933. Siden kom han søndag efter søndag og spiste til middag som familiens gæst, og de to unge samledes om fælles musikstudier, først og fremmest indstudering af diverse operapartier.

Erik Sjøbergs udgave af George Germont i La Traviata på elevskolen. Fot.: Sven Türck.

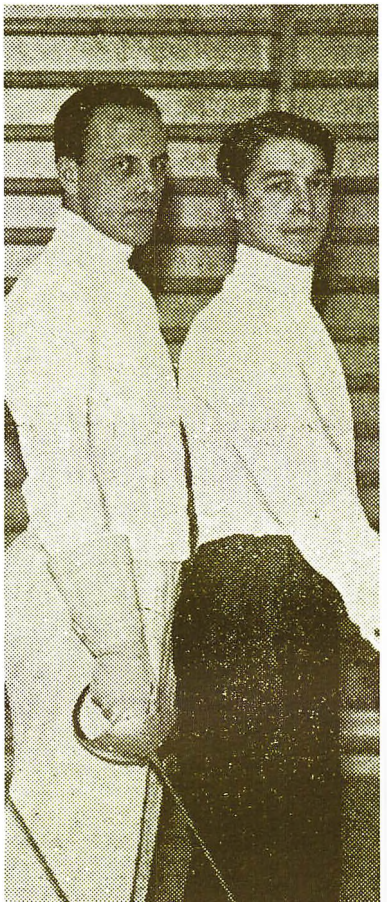

Undervejs igennem elevskolen undrede det Erik Sjøberg, at man derinde skulle lære meget andet end sang, f. eks. fægtning. På billedet ses han, som nummer to fra højre, sammen med Steffen Tvede fra skuespillerskolen. At håndtere en kårde var meget uvant for ham, men han var fortrolig med gymnastik hjemmefra, og det kom ham til gode.

Fot. efter avistryk.

Operaskolen med lederen Vilh. Herold i midten. Der er vin og kransekage på bordet og en stemning af højtid, men billedet er også fra årsafslutningen på skolens sæson 1934-35. Til venstre for Herold og derefter bordet rundt ses først en af lærerne, teaterhistorikeren Robert Neiiendam. Derefter sangeleverne Hans Frede Andersen, Holger Boland, Mary Næsborg, Vibeke Munk-Jensen, Gerda Plesner, Annemarie Mortensen, Erik Sjøberg — rigtig klædt efter tidens sportsmode i tweed-dress med jakke, plus four-bukser og sportsstrømper — Charlotte Dornonville de la Cour, Egon Clemmensen og endelig endnu en kvindelig elev, hvis navn ikke har kunnet oplyses.

Da Sjøberg meldte sig til optagelsesprøven på skolen i 1933, var han sammen med 14 andre. Kun fem blev antaget.

Da Erik Sjøberg var blevet operasanger, ændredes hans repertoire i forhold til de første optrædender hjemme.

Operasanger ved Det kongelige Teater

ERIK SJØBERGS KONCERTER

i Rønne Tirsdag d. 5. Oktober og i Nexø Torsdag d. 7. Oktober 1937

Medvirkende: **Helga Klindt Jensen**

PROGRAM

Prolog til Op. „Bajadser" ..... *Leoncavallo*

En Rand af diset Hede ..... *P. E. Lange-Müller*
I Würtzburg ringe de Klokker til Fest ..... —
Serenade af „Der var engang —" ..... —

Erik Sjøberg

Fantasi-Impromptu ..... *Chopin*

Helga Klindt Jensen

Wolframs Sang til Aftenstjernen af Op. „Tannhäuser" ..... *Rich. Wagner*
Valentins Bøn af Op. „Faust" ..... *Gounod*

Erik Sjøberg

Spansk Dans ..... *Granados*
Sevillana ..... *Albeniz*

Helga Klindt Jensen

Oluis Ballade af Korværket „Elverskud" ..... *Niels W. Gade*
Bland skogens höga furustammar ..... *W. Peterson-Berger*
Junker Nils sjunger till lutan — ..... *Andr. Hallén*

Vinterstorme af Op. „Valkyrien" ..... *Rich. Wagner*

Erik Sjøberg

Det Kongelige Teater

Mandag den 10. Maj 1937 Kl. 20

BAJADSER

Opera i 2 Akter med en Prolog af LEONCAVALLO, oversat efter »Pagliacci« af ERIK BØGH
Den musikalske Ledelse: EGISTO TANGO
Den sceniske Ledelse: POUL WIEDEMANN

PERSONERNE:

Prolog	Erik Sjøberg	Beppo (Harlekin)	Otto Steenberg
Canio, Direktør for en Gøglertrup (Rollefag: Bajads)	Niels Hansen	Silvio, Bonde	Erik Sjøberg
Nedda, hans Hustru (Columbine)	Edith Oldrup Pedersen	Første Bonde	Albrecht Delfs
Tonio (»Dumme Taddeo«)	Per Biørn	Anden Bonde	Willy Loudrup-Jensen

Bønderfolk og Markedsgæster.
Handlingen foregaar paa Markedspladsen ved Montaldo i Kalabrien.
Tiden for den virkelige Begivenhed: 15. August 1865.

COPPELIA

Ballet i 3 Billeder af CH. NUITTER og A. SAINT-LÉON. Musiken af LÉO DELIBES.
Iscenesættelsen: HARALD LANDER bistaaet af VALBORG BORCHSENIUS.
Den musikalske Ledelse: JOHAN HYE-KNUDSEN.
Dekorationerne og Kostymerne af OVE CHR. PEDERSEN.
Dekorationerne udført af AXEL BRUUN. Scenemester: THOROLF PEDERSEN

PERSONERNE:

Svanilda	Margot Lander	Borgmesteren	Poul Witzansky
Frants	Knud Henriksen	En Bondepige	Vera Liisberg
Coppelius	Harry Larsen	En Bondeknøs	Leif Ørnberg
Coppelia	Grethe Rasmussen		

Handlingen foregaar i en ungarsk Landsby.

DANSENE:

1. Billede: **Mazurka:** Hele Personalet. **Dame Soloer:** Margot Lander. **Herre Solo:** Knud Henriksen. **Pas de deux:** Vera Liisberg, Leif Ørnberg. **Czardas:** Lili Heglund, Gerda Karstens, Agnete Tilling, Ulla Noe, Leif Ørnberg, Knud Henriksen, Svend Erik Jensen, Poul Wessel.
2. Billede: **Automatvals, Fandango, Gigue:** Margot Lander.
3. Billede: **Pas de deux:** Margot Lander, Leif Ørnberg. **Ungarsk Solo I:** Knud Henriksen. **Ungarsk Solo II:** Hans Brenaa **Festdansen:** Margot Lander. **Finalen:** Hele Personalet.

Længere Ophold mellem Stykkerne.

Indgangen aabnes Kl. 19[30] **Forbi omtrent Kl. 23[15]**

Ugens Repertoire:

Tirsdag Kl. 20: (præcis) **Hamlet Prins af Danmark**
Tragedie af Shakespeare I ny Oversættelse af Johannes V. Jensen

Onsdag Kl. 20: **Kain og Abel** Skuespil I 1 Akt af Helge Rode
Bartholins Glædesdag
Tragikomedie I 1 Akt af Helge Rode
Enken i Spejlet Ballet af Kjeld Abell. Musiken af Bernhard Christensen. (Johan Hye-Knudsen).

Torsdag Kl. 20: (præcis) **Hamlet Prins af Danmark**

Fredag Kl. 20: **Kain og Abel**
Bartholins Glædesdag
Enken i Spejlet

Lørdag Kl. 20: (Uden Abonnement) **Der var engang —**
Eventyr-Komedie i 5 Akter af Holger Drachmann. Musiken af P. E Lange-Müller. (Johan Hye-Knudsen).

BILLETSALG:

Aftenforestillinger:
Dobbelt Pris: 2 Dage før Forestillingsdagen Kl. 10-12 og 13-16
Forhøjet Pris: Forestillingsdagen Kl. 10-12
Almindelig Pris: Forestillingsdagen fra Kl. 13

Eftermiddagsforestillinger:
Dagen før Forestillingsdagen Kl. 13-16
Forestillingsdagen fra Kl. 11

Billet-Telefon: Central 1765

Billet-Telefonerne aabnes et Kvarter efter det paagældende Billetsalgs Begyndelse.

Det har ikke været muligt at finde et fotografi af Erik Sjøberg fra debuten i 1937 — kun dette avisbillede.

Man kunne ikke af plakaten — se den foregående side — til Det kgl. Teaters opførelse af Bajadser mandag den 10. maj 1937 kl. 20 få at vide, at Erik Sjøbergs medvirken i forestillingen var hans debut.

Straks efter Bajadser-opførelsen var det en velkendt ballet, der gik over scenen, men den overværede Sjøberg-familien ikke. Der var andet, der var vigtigere.

Der var blomsterbuketter i dynger efter debut-en. Bl.a. fra Vilh. Herold, familien, hans gamle skole i Nexø, spejderkammerater, læremesteren i skomageriet derhjemme, flere af hans mæcener i København og den unge Valborg Hansen, som snart efter skulle blive hans hustru.

Fot. efter avistryk.

Mandag den 10. maj 1937 debuterede Erik Sjøberg på Det kgl. Teater. Hele familien, far og mor og søskende, var mødt frem for at høre den 27-årige sanger i operaen Bajadser, og forud for premièren havde det meste af selskabet endda flottet sig med middag på Nimb.

Anmelderne var begejstrede, også de hjemlige. Redaktøren på Bornholms Tidende skrev meget flot og blomstrende, og dagen efter premièren lod han sig endda inspirere af den københavnske presse til at citere:

Erik Sjøberg vågnede og fandt sig selv berømt.

Bornholm har fået en ny, stor sanger.

Han har dramatiske muligheder.

Han har et fortræffeligt sceneydre.

Det var en dejlig aften for den bornholmske baryton. Og gamle mester Herold sad i en af de forgyldte loger og nød sin velskolede, musikalske elev.

Der var blomster og lidt fest bagefter — og en indtægt på 4.50 kr. for hele aftenen. Det var honoraret. Udregnet efter elevernes sta-

tistbetaling. Tre kr. for almindelig statistmedvirken og oveni 1.50 kr., hvis der også blev ydet sang.

Og det kan man igennem anmeldelserne konstatere, at det blev der virkelig her. På afregningen kom der da også til at stå: Elev-optræden med sang.

Men det bedste af det hele var vel, at han kort efter blev antaget som operasanger for næste sæson, 1937-38. Som sådan var hans honorar 83 kr. om måneden. Hverken til at leve eller dø af. Heller ikke dengang. Han havde tjent mere som skomager, men æren var nu engang det fejreste træ i skoven. Dog åbnede teatrets ledelse for en ekstra indtjening. Det blev tilladt den nye operasanger at tage koncertopgaver ude i byen, men han måtte vide, at han først af alt skulle stå til rådighed for opera-ensemblet med korteste varsel.

Og knapt var fastansættelsen kendt, før der kom et legat på 500 kr. Lidt småt med senere tiders almindelige indtjening in mente, men dengang svarede det beløb til seks måneders aflønning på teatret.

Fastansættelsen på Det kgl. Teater blev fejret med bryllup. Lørdag den 20. november 1937 blev Erik Sjøberg og Valborg Hansen viet i Vanløse Kirke. Parret havde kendt hinanden fra de begyndte at gå i skole og fulgtes ad til præst og konfirmation. Derefter skiltes deres veje, og de så ikke noget til hinanden i flere år — men pludselig mødtes de igen i København, og da fik den lille Amor endelig held med sin pil.

Kunst og Haandværk

Atter har en Haandværker - denne Gang en Skomager - haft en vellykket Debut paa Den kgl. Opera

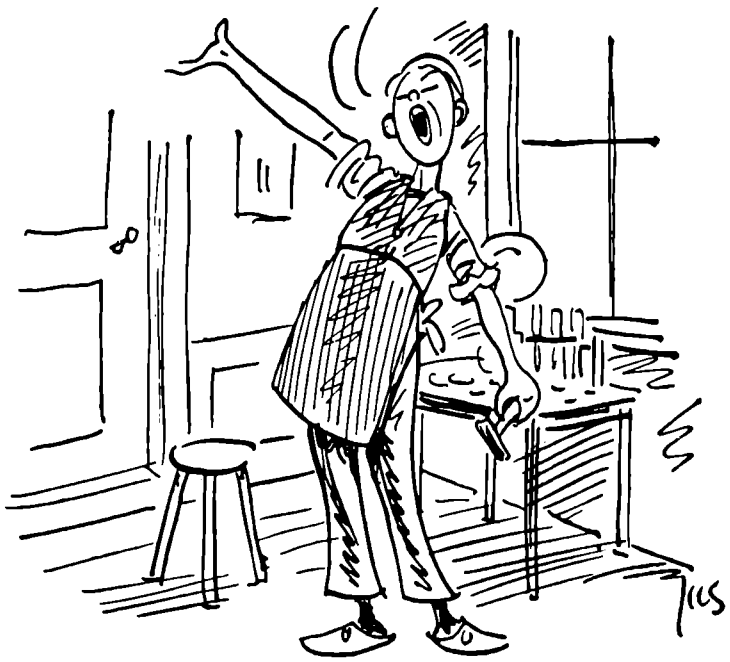

En Snedker maa lime og lirke sig frem,
en Kleinsmed maa file saa sindigt.
Men hvis en Tenor
han har, der er stor,
saa gaar det lidt mere gesvindigt.

En Bager maa vride og ælte sig frem,
han stønner ved Sliddet og Slævet.
Da Herold engang
tog fat med sin Sang,
saa først blev hans Bolledejg hævet.

En Maler maa kitte og spartle sig frem.
men der er for mange om Tjansen.
Men springer han fra,
saa bli'r han en Da'
en Jacobsen eller Niels Hansen.

En Skoma'r maa rispe og pløkke sig frem,
dem har man jo ogsaa i Masser.
Man si'er, det er bedst
at bli'e ved sin Læst,
dog bedre at synge „Bajadser".

En Kunstner maa slide og slæbe sig frem,
især hvis han Sanger vil være.
Men lyt til mit Ord:
Er Sønnen Tenor,
saa sæt ham i Haandværkerlære. .

Ærbødigst

Er sønnen tenor, så sæt ham i håndværkslære, digtede Ærbødigst bl.a. i Berlingske Tidende, da Erik Sjøberg havde fået sin debut som sanger. Jensenius tegnede til.

Der skete ikke så meget i de første år af Erik Sjøbergs karrière — men han var tydeligt på vej mod toppen. Det gik efter forventning. Det havde altid været uudtalt, at han måske rettelig var tenor. Han lagde selv mærke til — under det konsekvent fortsatte arbejde med forædling af stemmen — at den blev lysere. Det måtte følges op.

I 1942 aflagde han prøve for to fremmede dirigenter på teatret. De lyttede og sagde bagefter enstemmigt, at Erik Sjøberg afgjort var tenor. Derefter var det, at operaens ledelse accepterede den beslutning, Erik Sjøberg havde set hen til om at lægge stemmen om.

Kgl. kammersanger Holger Byrding begyndte nu at arbejde med ham, men han måtte erkende, at her var der mere materiale, end han kunne overkomme.

Og så var det, turen måtte gå til Stockholm, der var et af de få mulige uddannelsessteder, som det kunne lade sig gøre at nå på grund af krigen. Han opnåede et års orlov fra teatret, og tyskerne lod velvilligt familien Sjøberg foretage turen over det ellers afspærrede Øresund i foråret 1943.

Men der måtte træffes en hel del praktiske dispositioner forinden. F. eks. rent økonomisk. Det kgl. Teater støttede ved at yde ham halv løn i hele den nye studieperiode. Desuden lykkedes det at skaffe nogle legater i en fart, og midt i det hele kom svenskerne også med 5.000 svenske kr.

Han havde fået adgang til Stockholm-operaen, hvor hans lærer skulle være den skotskfødte tenor Joseph Hislop, men han var mere end krævende, og det gik sådan, at Sjøberg fik overanstrengt stemmen og måtte opgive at fortsætte hos ham. I stedet tog den senere operachef, basbarytonen Joel Berglund sig af ham, og han var manden, der fik stemmen til at falde på plads efter de nytilkomne muligheder.

14 måneder senere var han igen i København — og næsten med det samme rejste han hjem til Rønne for atter at stå på Rønne Theaters scene i en genoptagelse af Kjøvvenhaunarinj den 3. oktober 1944. Og da — sagde han i hvert fald selv — mente han, at hans bornholmske dialekt var mere udtalt. Det faldt ham lettere at synge i højden på dialekten.

Men det var bornholmerne, der første gang hørte Danmarks nye tenor fra scenen. Først den 17. november præsenterede han den nye stemme i København, og det var ikke på bornholmsk. Med assistance af kollegerne Else Brems og Edith Oldrup Pedersen sang han dele af Carmen og desuden Smedesangen fra Siegfried for et celebert selskab af ledende operafolk fra Det kgl. Teater. Det blev to dage efter besluttet, at teatret ville følge hans ønske om at debutere som tenor i Carmen — hvor han tidligere, som baryton, havde sunget et mindre parti — som Don José. Premièren fandt sted den 26. december, og det blev til en ny sejr, fremgår det med al ønskelig tydelighed af en væld hoben anmeldelser.

I det hele taget gav overgangen fra baryton til tenor meget stof til aviserne, og det fik Socialdemokraten til at skrive i en anmeldelse den 17. januar 1945:

»Det har der staaet en hel Del Blæst om, næsten som havde han skiftet Køn. Og saa er Forholdet vel dog det, at han af Naturen har den Stemme, der nu er kommet frem, ellers kunne den ikke være saa varm, saa fløjlsblød og paa samme Tid blank og tindrende«.

Det var en sådan stemmeomlægning, der gjorde andre store danske sangere til internationale operastjerner, og Erik Sjøberg kunne på samme måde være blevet fast engageret ved udenlandske scener flere gange. Der kom tilbud på tilbud, da hans stemme var på sit højeste. Økonomisk gode tilmed. Og lønnen på Det kgl. Teater var ikke verdens største. Pensionen heller ikke.

Han sagde alligevel nej til ansættelse på Stockholm-operaen. Et tilbud fra Covent Garden kom af ukendte grunde ikke i stand. Her var det fremme, at han skulle synge Othello, der var et ønskeparti på det tidspunkt, men det skulle foregå på italiensk, og det sprog faldt ikke let for ham. Desuden havde Det kgl. Teater heller ikke hver gang lyst til at slippe ham.

En morsom opera udført med strålende humør, skrev anmelderne, da De lystige Koner i Windsor i 1940 gik over scenen med Erik Sjøberg som dr. Cajus, præsenterende sin gode stemme i betydelig vækst.

De lystigt agerende sangere på billedet er:

Øverst i midten junker Slender Poul Wiedemann. De øvrige er fra venstre: Fru Ford Margherita Flor. Fru Page Ingeborg Steffensen. Hr. Page Georg Leicht. Dr. Cajus Erik Sjøberg. Falstaff Magnus Andersen. Hr. Ford Holger Byrding.

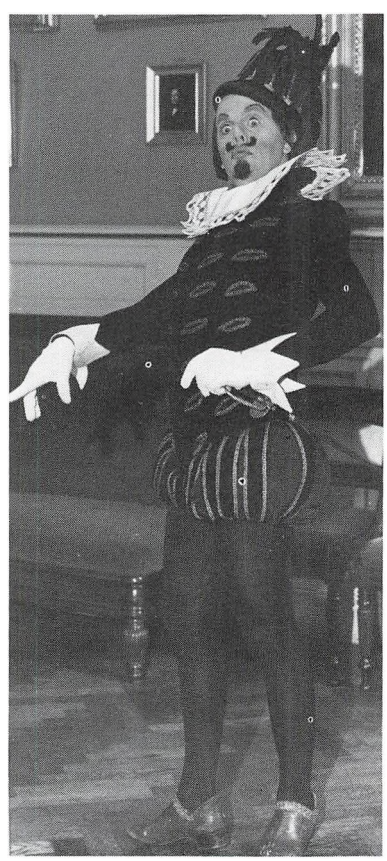

Allerede på elevskolen havde Erik Sjøberg arbejdet med at synge partiet som dr. Cajus i De lystige koner i Windsor og var meget fortrolig med det, da det endelig blev alvor.

Den kun 32-årige sanger fik i 1941 overladt en gammelmandsrolle, Muftien i Holger Danske, som det lykkedes ham at gøre til et lyspunkt i den ellers ikke særlig lystige opera, skrev Ekstra Bladet.

Hr. Leonard i Maskarade 1942. Holger Byrding som Jeronimus. Fot.: Mydtskov.

Horsens var en af de byer i provinsen, som Erik Sjøberg mange gange gav koncerter i. Her prøvede barytonen tidligt, med held, sin stemme i tenorfaget. Billedet er fra en kold aften den 26. juni 1942 under »Lundens gamle Linde«.

Der udvikledes også i de år et tæt samarbejde mellem Sjøberg og den dengang meget kendte Ringsted-musikdirektør H. Chr. Jensen, der med entusiasme — men ikke altid med fortjent stor tilslutning fra publikums side — arrangerede koncerter i midt- og vestsjællandske byer.

Om aftenen den 14. december 1942 skete der noget markant i Erik Sjøbergs endnu unge karrière. Han havde været til prøve på teatret og var på vej ud af huset, mens man var ved at gøre klar til at lade tæppet gå for Bohème.

Marcel, Henry Skjær, var færdig med sin maskering og rejste sig for at gå ned og være klar til at gå på scenen, men han havde været sløj i nogle dage, og før han nåede ned, blev han klar over, at han ikke kunne gennemføre sin optræden den aften. Han bad Erik Sjøberg, der havde arbejdet med partiet flere gange i sin elevtid, om at træde til, og det gjorde denne med meget stor sukces. På grund af omklædning og sminkning blev forestillingen et kvarter forsinket. Det gjorde ikke noget. Aftenen var reddet.

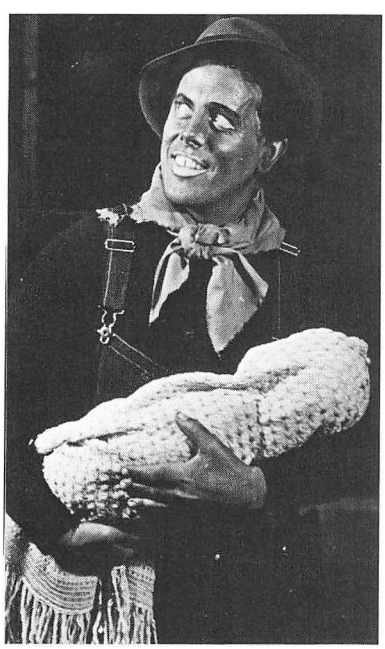

I 1943 måtte Erik Sjøberg for første gang i sin karrière have dåsen med den sorte sminke frem for at synge Jack i Porgy og Bess. Det var ikke noget stort parti, og han brød sig i grunden ikke om det, men anmelderne fortalte ham, at han gjorde figuren levende og gav den en smuk stemme.

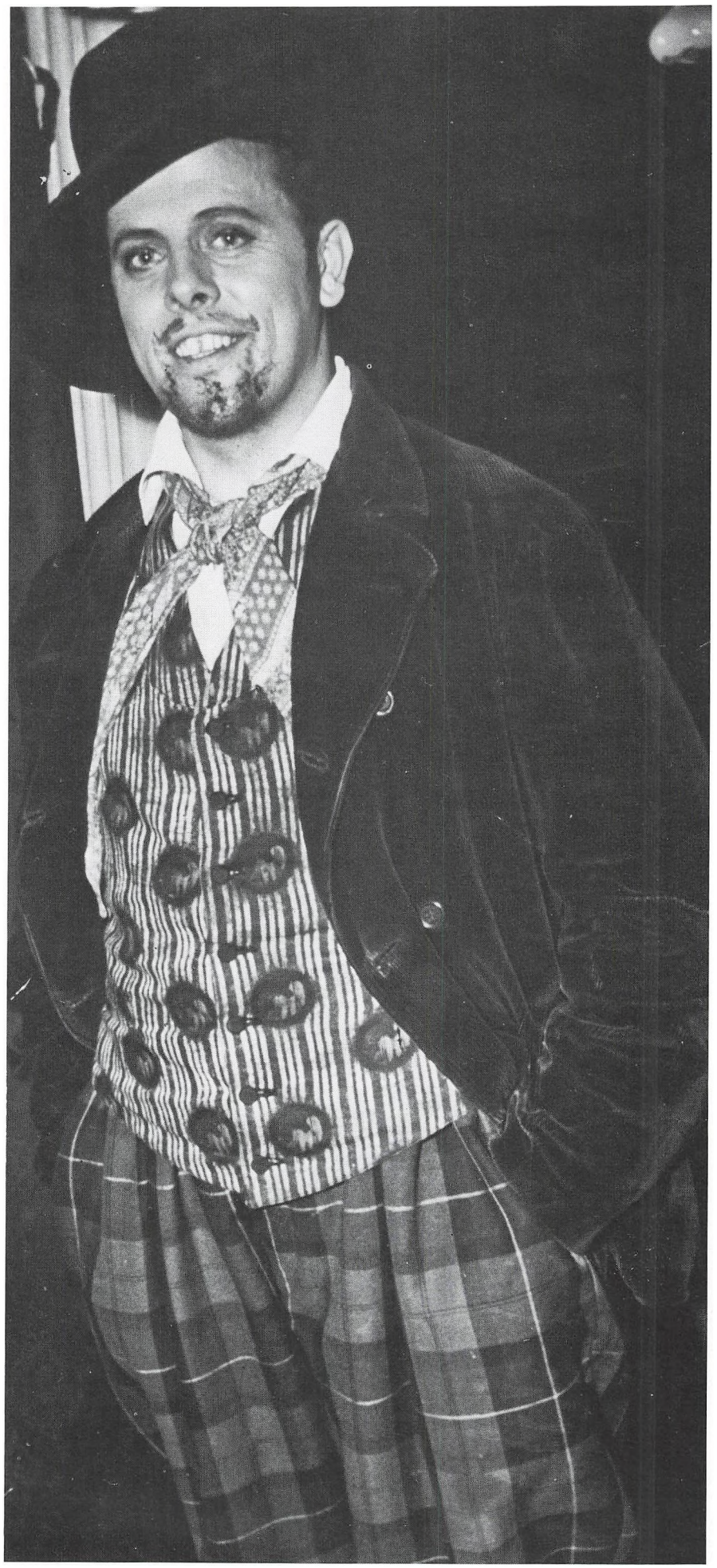

Familien flyttede med til Stockholm, da Erik Sjøberg skulle videreuddanne sin stemme deroppe. De fik en lejlighed ved fremleje, og den skulle være møbleret. Det var den ikke. Så måtte de ud og leje et helt møblement, af en kunstner, der var blevet ked af storbyen. Penge havde de heller ikke ret mange af, og Erik Sjøberg måtte tænke på hjemvenden før tiden, men så kom der et legat, som yderligere blev suppleret med honorarerne for medvirken ved tre koncerter i Sveriges Radio.

En journalist spurgte ham, da han var i København igen:

— Hvor meget højere går De nu?

— En lille terts. Men jeg føler, jeg kan lære meget mere endnu, og jeg var gerne blevet deroppe fire-fem måneder mere. Joel Berglund fra operaen i Stockholm var meget ivrig for det — men de penge, de penge.....

En jul blev også fejret i Stockholm, 1943, og tredie juledag kom Ekstra Bladet på besøg fra København. Erik Sjøberg måtte ned på gulvet og foregive stor interesse for brandbiler og lignende en miniature. Fot.: William Douglas.

I Stockholm fik Erik Sjøberg besøg af Billed-Bladet, og her er han foran spejlet under indstudering af mundstillinger sammen med sin lærer, Joseph Hislop.

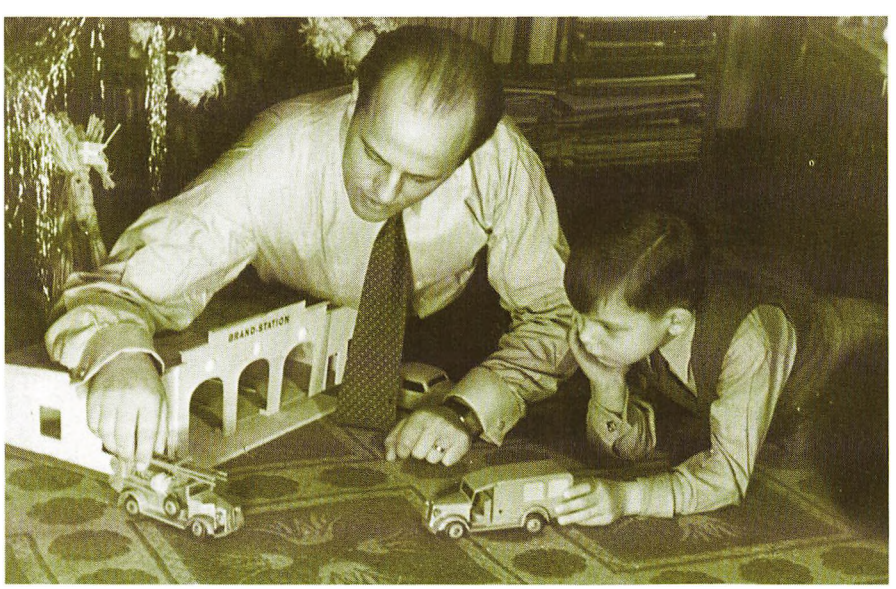

Under den 14 måneder lange omlægning af stemmen i Stockholm havde Erik Sjøberg mange ledige stunder, som han bl.a. benyttede til at se svenske operafremførelser. Det blev til ikke mindre end 26 aftener i operaen. Og de var billige. Han betalte 25 øre for en billet.

Don José i Carmen blev Sjøbergs tenor-debut, og han sang partiet både i 1944, 1945, 1947 og 1952. Overgangen fra baryton til tenor blev ensbetydende med et gennembrud som folkeyndet sanger. Fot.: Mydtskov.

Hele det svensk-bornholmske temperament kom til dramatisk udfoldelse i partiet som Don José. Erik Sjøberg var dengang 35 år gammel.
Fot.: Mydtskov.

Nu er den sjøbergske sangerkarrière først rigtigt begyndt, hed det i samtlige landets aviser efter premièren på Carmen anden juledag 1944. Her sammen med Lillian Weber Hansen som Carmen.

Mindre end tre uger efter sang han i Odd Fellow-palæet. Anmelderne fornemmede et ønske hos ham om en sangerkarrière à la Schiøtz, men det — fandt anmelderne — var trods alt mere, end han kunne klare.

Men hans Don José var løfterig, mente anmelderne. Berlingske Tidende skrev bl.a.:

»I Starten var Erik Sjøberg nok lidt spag, lidt ufri i Stemme og Spil, men saa meget desto krafigere føltes Crescendoet. Allerede i anden Akt, Scenen i Smuglerkroen, fik Skikkelsen klar og kraftig Kontur. Man følte tydeligt, at Sjøberg har sin Force i det dramatiske. Det store Optrin med Carmen var en fortræffelig Præstation, i Grunden Aftenens Højdepunkt. Med Rette fulgtes hans Sortie af langvarigt Bifald, og Sukcesen var ikke til at tage fejl af«. Fot.: Mydtskov.

En national raptus gik helt selvfølgeligt over Danmark i 1945. Det kgl. Teater fulgte med og anslog smukt den nordiske folkevisetone ved at sætte Liden Kirsten op med Edith Oldrup Pedersen og Erik Sjøberg i hovedpartierne som Kirsten og Sverkel.

Operaens fremkomst på det tidspunkt havde også sammenhæng til Christian X netop overståede 75 års fødselsdag den 26. september, og Oldrup og Sjøberg sang sammen i den udsendelse, Statsradiofonien sendte på fødselsdagen, ligesom kongen også var i teatret premièreaftenen.

Sjøberg og Oldrup var meget poetiske i Liden Kirsten. Den gamle opera er nok ikke en forestilling, der uforbeholdent ville betage et nutidigt publikum, men man strøg dog højenloftssalen, og Morgenbladets tegner havde sans for at lægge en let karikerende distance til det sødladne i de to figurer. Land og Folks anmelder var let fortørnet. Han fandt operaen uden forbindelse til nutiden og sad uberørt, mens han tænkte på, at rundt om i byens gader sidder der skudhuller, og her og der er lagt blomsterbuketter. Det er ikke så længe siden, landet kæmpede for sin eksistens, skrev han.

Der var anmeldere, der skrev om stillestående handling og udramatisk musik, men det fandtes dog kompenseret ved en heldig fornyelse af det vokale. Erik Sjøberg sang smukt, »men hans Sang manglede netop den personlige Tone, der gjorde Aksel Schiøtz' Udførelse af Partiet til en Oplevelse«.

I B. T.s anmeldelse den 3. oktober kunne man bl.a. læse:

»Operaens sværmeriske Ungersvend Sverkel er fra Komponistens Haand ikke nogen egentlig Operafigur, snarest en Slags Romancesanger.

Erik Sjøberg, der i gaar sang Partiet for første Gang, er mere Operasanger end Romancefortolker og mere international Tenor end lyrisk, nordisk Baryton, men hans sunde Musikalitet, gode Røst og varme, mandige Smil, der klædte Kærlighedsscenerne smukt, bar ham fint over alle Vanskeligheder«.

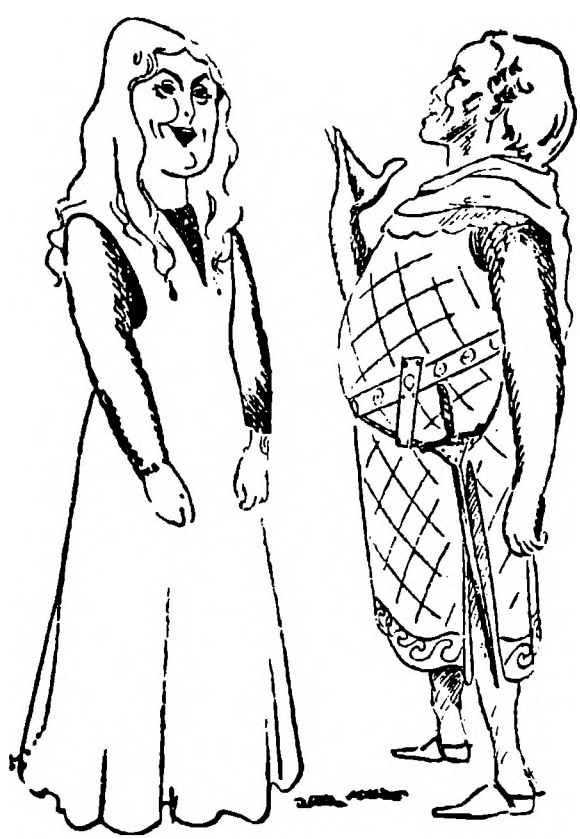

4.9 5./7 1945

Velgørenhedskoncerterne

til Fordel for de Bomberamte

Rønne, Industrien, d. 4. Juli 1945 - Nexø, Holms Hotel, d. 5. Juli 1945

Medvirkende:

Kgl. Operasanger ERIK SJØBERG (Akk.: Kapelmester Gerh. Schepelern)

RØNNEKORET (Dirigent Hans Nyholm)

H. Rung: I Danmark er jeg født (H. C. Andersen)
Carl Nielsen: Frihed er det bedste Guld (Biskop Thomas af Strengnæs)
» Som en rejselysten Flaade (Helge Rode)
Niels W. Gade: Vær hilset, mit gamle Fædreland (B. S. Ingemann)

ERIK SJØBERG

★

Hans Hjorth: Munken (Kai Hoffmann)
» Kardinaln och våren (Ernst Josephson)
» Solsjinn (Hans Hjorth)
Giovanni Gastoldi: Baaden os sagte gynger (v. Otto Foss)
Thomas Morley: Ansigtets Lys, en mild April (v. Harald Vilstrup)

RØNNEKORET

★

P. Heise: Husker du i Høst (C. Ploug)
Otto Mortensen: Du danske Sommer (Thøger Larsen)
Carl Nielsen: Saa bittert var mit Hjerte (Helge Rode)
Emil Reesen: Der er en Sang (Mogens Dam)

ERIK SJØBERG

★

Gl. Mel. efter H. Thomissøns Salmebog 1569:
Jeg ved en Urt baade dejlig og bold (Hans Albretsøn)
Oluf Ring: Danmarks Engel (N. F. S. Grundtvig)
H. Hansen, v. Oluf Ring: For alle de smaa Blomster (Mads Hansen)

RØNNEKORET

Otto Mortensen: Minnesang (Götfrit von Nifen)
P. E. Lange-Müller: Vi elsker vort Land (H. Drachmann)

ERIK SJØBERG og RØNNEKORET

Pris 2,50 Kr. - Dette Program gælder som Adgangstegn

BORNHOLMS TIDENDE - RØNNE

Gerhard Schepelern og Erik Sjøberg var på Bornholm sammen i 1945 for at medvirke ved velgørenhedskoncerter, der blev afholdt til fordel for de bomberamte. Schepelern akkompagnerede Sjøberg ved mange koncerter. Siden blev det meget pianistinden Esther Vagning.

En ung og umiddelbar Erik Sjøberg som Pedro i Lavlandet i 1945. Anmeldelserne var blandede, men de kunne enes om, at stemmen er sund. Det falder ham velsignet naturligt at synge. Vi har fået en tenor med indhold.

Det var også en rolle, der i så meget svarede til hans eget temperament og sind, og Kai Flor var meget begejstret i Berlingske Tidende. Han fandt musikalitet og personlighed i Sjøbergs udførelse af bjergenes fromme naturbarn, der lokkes ned til menneskene i dalen:

»Det var det primitive, i Slægt med selve Vilddyret, der her gav hans Fremstilling overbevisende Styrke. Og det var den samme Primitivitet, der prægede hans Spil og gjorde hans Pedro til en blanding af en sød Dreng og en faretruende Naturkraft, hvis Spænding til sidst udlades, da han dræber Hr. Sebastiano med de bare Næver. Og selv om der i hans Blik var mindre af den barnlige Troskyldighed, sa fandt han dog netop Drengens kærlige og ufordærvede Tone, da han bad sit Fadervor for Forældrene«.

Lægen og forfatteren C. M. Norman-Hansen, Stærstikkeren kaldet, havde arbejdet som læge i Finland, Rusland, på Island, Grønland og sluttede af på Christiansø. Han var et meget skrivende menneske, og i 1946 opførte Det kgl. Teater hans opera Kaddara, en række grønlandske folkelivsbilleder.

Erik Sjøberg sang Ujarak, og det gjorde han smukt og med sand stråleglans, men han syntes at forcere stemmen og måtte til sidst bede om publikums overbærenhed. Det har nu mindre at sige, skrev Aftenbladet, thi det er sikkert, at her får teatret sin første heltetenor efter Peter Cornelius.

Det er Kirsten Thrane Petersen, han er i dialog med på billedet. Hun debuterede ved denne lejlighed i partiet som Annuna.

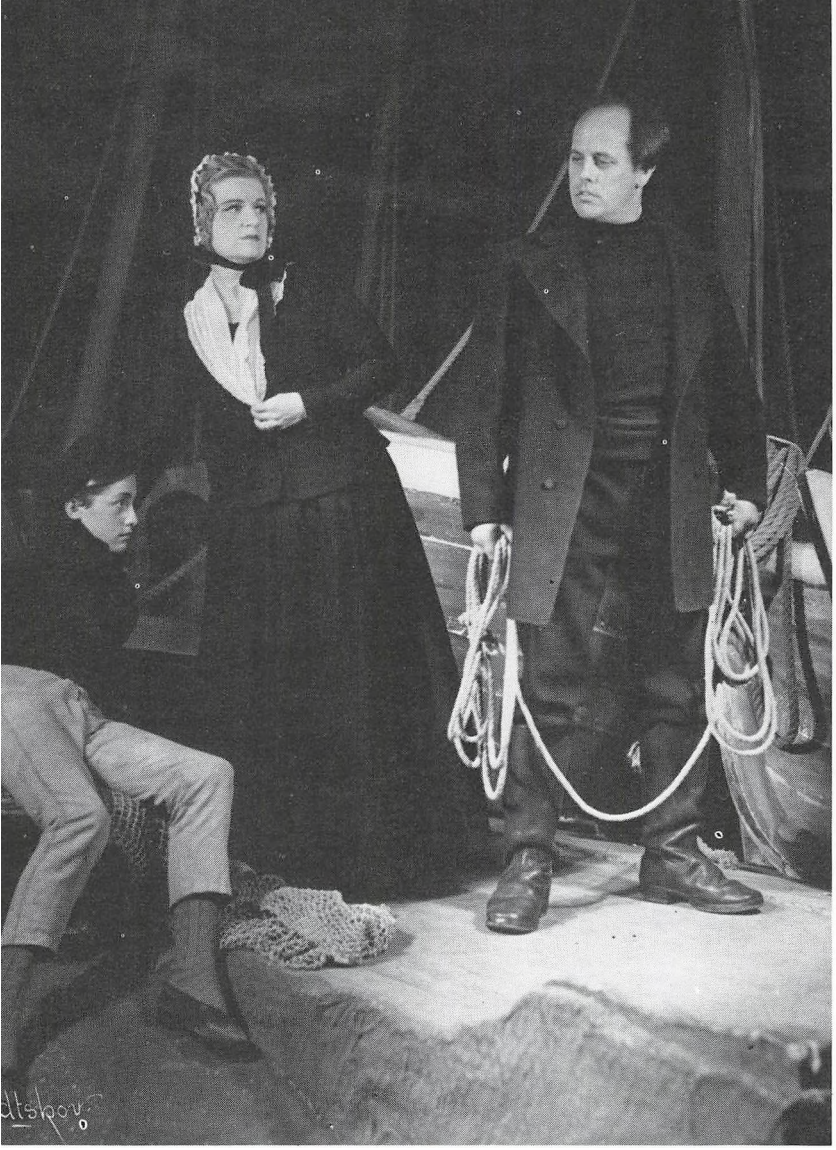

Den menneskeligt forrevne fisker Peter Grimes fra Østenglands forblæste kyst nævnes som Erik Sjøbergs bedste og mest indlevede præstation på Det kgl. Teater. Den figur gjorde ham central i operaen. Foroven er han sammen med Henning Kronstam og Dorothy Larsen. Hun sang lærerinden, som han forelsker sig i. Af ondskab og sladder drives han til at sejle ud med tidevandet, for ikke at vende tilbage. Billedet til højre understreger indlevelsen i rollen, der blev spillet uden sminke og paryk og i kostume hentet i Nexø. På det nederste billede ses Sjøberg med Frans Andersson.

Det var i 1947. Radioen transmitterede, og Erik Sjøberg blev interviewet af bl.a. B. T.s både frygtede og yndede Christian Houmark:

»Jeg er født i en lille By paa en lille Ø, hvor Fisker-Befolkningen er ret dominerende, og jeg kan aldrig fornægte min Hjemstavn; det kan man ikke, hvis man har Hjærte, heller ikke min Oprindelse«. Fot.: Mydtskov.

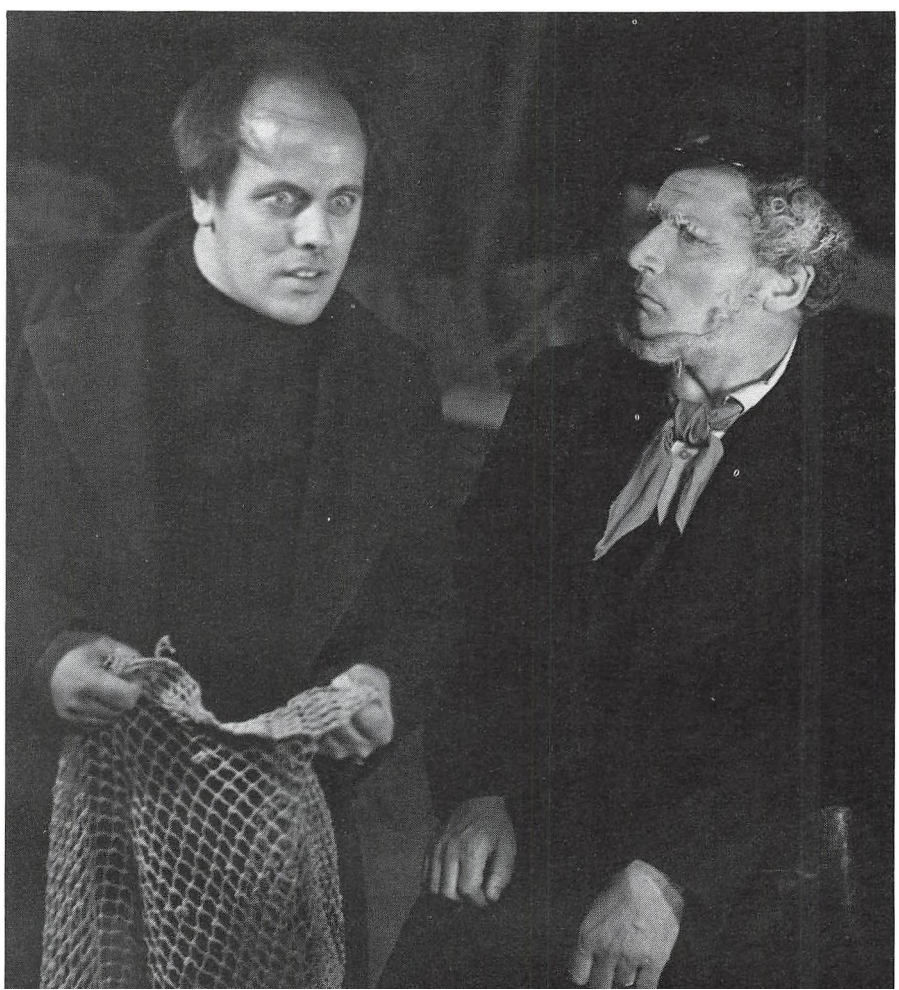

I 1947 sang Else Brems og Erik Sjøberg i Julius Cæsar som henholdsvis Cornelia og Sextus. Fot.: Mydtskov.

Tegneren fik gjort Erik Sjøberg til en meget diger figur i Jægerbruden, der blev opført i 1949 med Erik Sjøberg i hovedpartiet som Max.

Da Don Carlos i 1948 gik over scenen med Erik Sjøberg i det store titelparti, fik han at vide af anmelderne, at der var sket en forvandling til sanger af den store dramatiske tenorkvalitet. Fot.: Mydtskov.

Det skønneste instrument i orkestret, sagde Holger Byrding om Erik Sjøbergs David i Saul og David i 1949. Byrding, der sang partiet som Saul, havde selv peget på Sjøberg som David. Til venstre i billedet Hanna Allin som Mikal.

Holger Byrding overtog den videre uddannelse af Erik Sjøbergs stemme efter Vilh. Herolds død i 1937, og Byrding rådede kollegaen til at tage de afgørende skridt med hensyn til at få stemmen omlagt fra baryton til tenor. Opmærksomt tog han personligt initiativet til at få operaens ledelse til at give Sjøberg muligheder for at komme til at arbejde endnu videre med sin stemme under helt nye forhold. Fot.: Mydtskov.

På siden til højre ses fra Jægerbruden Erik Sjøberg sammen med Einar Nørby, der sang Eremitten.

I 1949 blev der igen kaldt på Erik Sjøberg til Bajadser. Denne gang fra Århus og som tenor i det mere krævende parti som Canio. Han ses her sammen med Karen Heerup som Nedda. Forneden Ole Walbom som Beppo og Asger Stig som Tonio.

Erik Sjøberg gik til kanonfotografen i en af Oslos parker i 1949 og sendte billedet hjem til mor og far med en hilsen, der ikke lagde skjul på, at han længtes efter Danmark: »Nu er der ikke stort mere end tre uger, til vi kommer hjem«.

Dette billede sendte Erik Sjøberg hjem til familien i 1949 fra Oslo, hvor han sang Turiddu i Cavalleria Rusticana. Der var ild i cigaretten, hævdede han siden. Han var iøvrigt heller ikke en sanger, der i almindelighed gik af vejen for tobak.

Pris: 25 øre

STATSRADIOFONIEN

KONCERTSALEN

Torsdag den 7. september 1950 kl. 20

1. torsdagskoncert

Medvirkende:

SYMFONIORKESTRET

Dirigent:

FRITZ BUSCH

Koncertsangerinde KERSTIN LINDBERG-TORLIND
Koncertsangerinde ELSE JENA
Operasanger ved Det kgl. Teater ERIK SJÖBERG
Kgl. kammersanger HOLGER BYRDING
RADIO-KORET (Korindstudering: Svend S. Schultz)

Johannes Brahms: Tragisk ouverture.

Johannes Brahms: Nänie. For blandet kor og orkester, opus 82.
Tekst: Friedrich von Schiller.
RADIO-KORET

PAUSE

Ludwig van Beethoven: Symfoni nr. 9, d-moll, opus 125.
Allegro ma non troppo, un poco maestoso.
Molto vivace.
Adagio molto e cantabile.
Finale. Allegro assai.
Tekst: Friedrich von Schillers ode „An die Freude."
KERSTIN LINDBERG-TORLIND (sopran).
ELSE JENA (mezzosopran).
ERIK SJÖBERG (tenor).
HOLGER BYRDING (bas).
RADIO-KORET.

Radioen satte Beethovens niende på programmet til 1950-sæsonens første Torsdagskoncert under Fritz Buschs direktion.

Her blev Erik Sjøberg en del af en flot kvartet. Både sammen og enkeltvis ydede de fire stilsikker kunst, og han gav militærmarchen »den rette sølvglans«.

Efteråret 1950 inviterede radio- og revymanden Volmer Sørensen Erik Sjøberg til Bornholm som hovedperson i den første af en radioserie Hjem Til... Han mødte gamle venner, skolekammerater og familie. Her med forældrene i det gamle hjem i Havnegade.

Fra Sverige medbragte faderen efternavnene Jonasson Sjöberg, der på Bornholm blev til Sjøberg. Svenskerne, der i 1800-tallet kom til Bornholm, var ikke altid velsete og fordanskede deres navne. Siden vendte svenske-øet tilbage til Sjøberg-navnet, men på Erik Sjøbergs dåbsattest anførtes det med dansk ø. Det blev ændret, men han var ikke konsekvent i sin brug af ö. Det — og den kendsgerning, at den danske udgave er det navn, han kendes under — er baggrunden for, at navnet i denne bog er stavet Sjøberg. Fot.: Jesper Gottschalch.

I forbindelse med radioudsendelsen i 1950 lagde Erik Sjøberg blomster på sin læremesters grav i Hasle. Det blev bemærket af børnene på skolen lige ved siden af. Han blev trukket ind for at hilse på og sang den bornholmske vuggevise Vezzeliroa, Bællijn min. Fot.: Jesper Gottschalch.

Blomsternedlæggelsen på kammersanger Vilh. Herolds gravsted på den gamle kirkegård i Hasle i forbindelse med radioudsendelsen. Fot.: Jesper Gottschalch.

Volmer Sørensen er mikrofonholder for Erik Sjøberg, der læser teksten på mindepladen på Vilh. Herolds eg ved Kofoedgård i Østermarie. Fot.: Jesper Gottschalch.

Havnegade 39, en af Nexøs velholdte bindingsværksbygninger fra den gamle tid. Her boede Erik Sjøberg sammen med sine forældre, her havde han haft sit værksted som skomagermester, og da han var blevet berømt og endelig havde lagt sjødesjinnet tilside, skete det en dag i efteråret 1950 — i forbindelse med Volmer Sørensens radiobesøg — at han fandt det gamle skilt fra mestertiden frem og demonstrerede, hvordan det havde hængt der dengang.

Det var nu ikke noget, der skulle indgå i radioudsendelsen. Det var mere til ære for den hale af lokale og fremmede journalister og pressefotografer, der fulgte det lille radioselskab over alt.

Da Erik Sjøberg opgav værkstedet for at blive sanger i København, blev skomager-remedierne pakket sammen i kælderen, men dog ikke mere, end at de hurtigt kunne tages frem igen, om det skulle gå så galt. Noget af det tog han dog senere med til København, og det blev virkelig taget i brug af og til.

Derimod blev selve værkstedslokalet ryddet, og det blev derefter indrettet til et nyt soveværelse til forældrene. Mange år før familien Sjøbergs tid havde der været en lille skole i den gamle bindingsværksbygning. Fot.: Jesper Gottschalch.

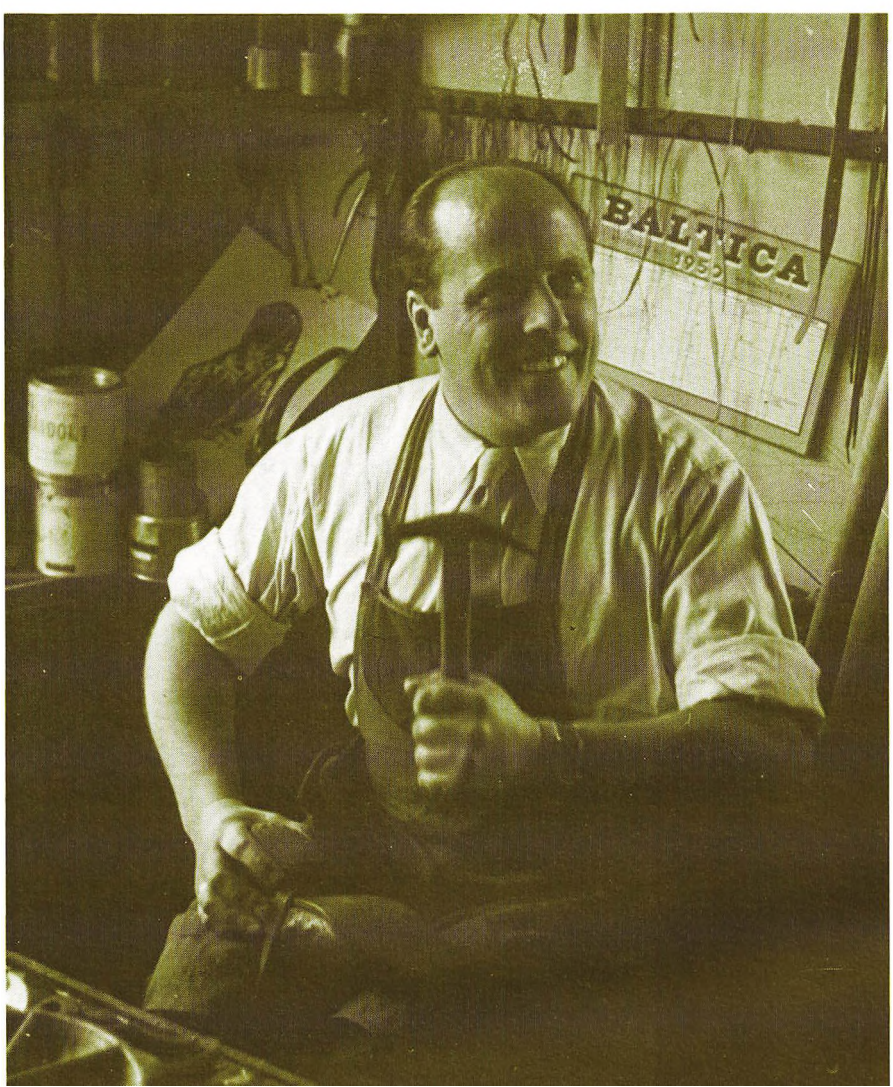

Radiobesøget blev også udstrakt til Erik Sjøbergs første og eneste mester som skomagersvend, Johannes Juul på Turistvej i Snogebæk. Sangeren satte sig glad ved sit gamle arbejdsbord og gik i gang med at bagflikke et par drengesko, mens mester Juul fortalte til radioen om en skomagersvend, der altid arbejdede med venstre hånd. Erik Sjøberg var kejthåndet. Det skulle også med al ønskelig tydelighed fremgå af billedet her.

Sjøberg besøgte også sin lærerinde fra de første skoleår. Hun kunne slet ikke huske hans mulige præstationer ved skolebænken — men derimod hans altid glade smil. Fot.: Jesper Gottschalch.

Den 25. oktober 1950 blev dette billede taget på Splitsgård i Klemensker. Gamle kammerater bidrog til radioudsendelsen med bornholmske sange. Personen forrest til venstre er ukendt, men ellers... Bageste række stående: Snedker Hjalmar Andersen, Nexø. Snedker Kaj Svendsen, Nexø. Hotelejer Christoffer de Neergaard, Nexø. Sparekassedirektør Richard Kofoed, Svaneke. Proprietær Jens Peder Kofoed, Splitsgård. Forreste række, siddende: Avlsbruger Johannes Kofoed, Nexø. Gdr. Poul Sonne Harild, Østerlars. Købmand Alfred Hammer-Pedersen, Nexø. Fotograf Asger Berghagen, Nexø. Borgmester Hans Pihl, Nexø. Fru Karen Kofoed, Splitsgård. En radiotekniker. Volmer Sørensen ved klaveret. Erik Sjøberg står yderst til højre. Fot.: Jesper Gottschalch.

Peter Grimes er vendt hjem til Nexø, hvis fisker- og havneliv Erik Sjøberg var fortrolig med. Denne baggrund har været meget væsentlig for inspirationen til hans uforglemmelige udførelse af det krævende parti i operaen af samme navn. Fot.: John Hartmann.

Privatbillede fra 1950, taget i Rønne lige efter, at Erik Sjøberg havde haft sin flotte première på Peter Grimes og var blevet udnævnt til kgl. kammersanger. I 1954 tildeltes han ridderkorset. Fot.: Kaare Rasmussen.

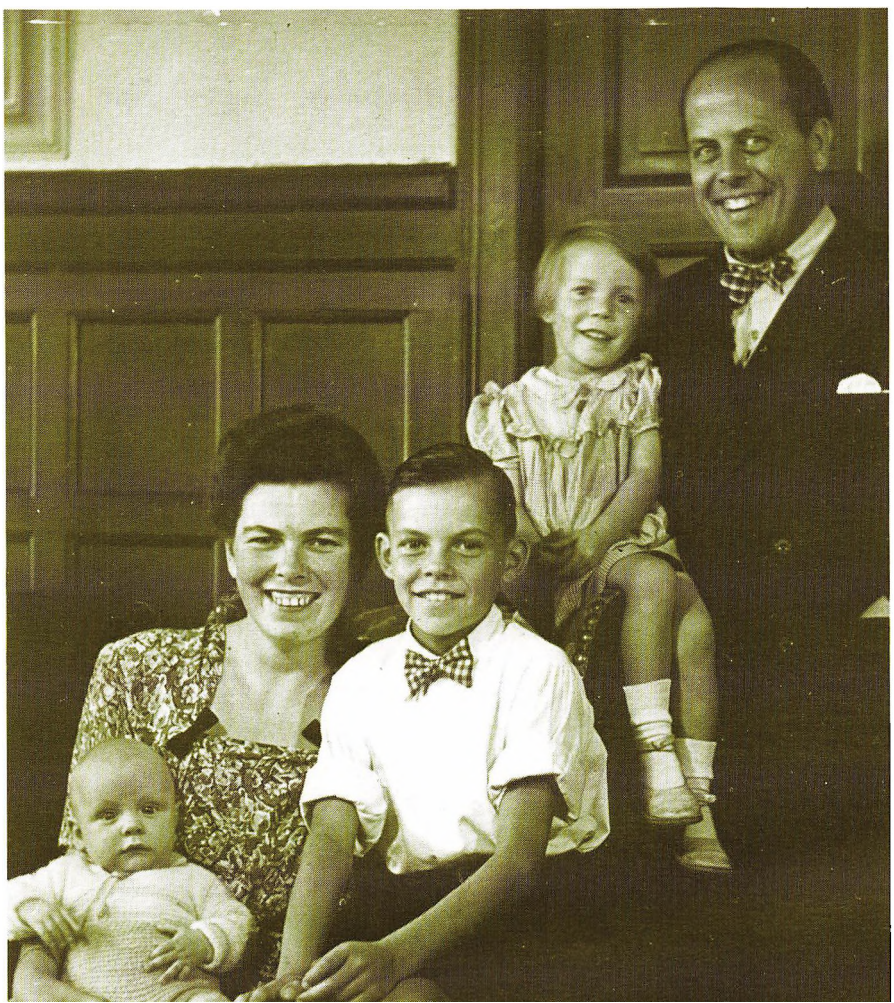

Her er et billede fra den gode tid, som dets ejer sagde, da han fandt det, vistnok taget i 1950.

Erik Sjøberg sidder med datteren Britta. Derefter den ældste søn Torben og videre Valborg Sjøberg med lille Carsten, struttende af sundhed. I dag lever kun Britta og Torben, i København.

Sjøberg er vores, og han kommer gerne, når vi kalder.....

Sådan nærmest var forholdet mellem sangeren og landsmændene derhjemme. Og det skete virkelig ikke så få gange under besøg hjemme i Nexø, at han meget uforberedt og med meget kort frist blev bedt af sine bysbørn om at komme og synge ved hastigt arrangerede koncerter.

I 1950, under radiobesøget med Volmer Sørensen, foreslog borgmester Hans Pihl, at de skulle lave en koncert for byens aldersrentenydere. Udmærket, svarede Sjøberg, der altid kunne præstere et populært program, men hvornår? I morgen, lød svaret. Og Sjøberg sang som ønsket trods den korte frist. Bagefter sagde borgmesteren tak med nogle venlige ord og en buket blomster.

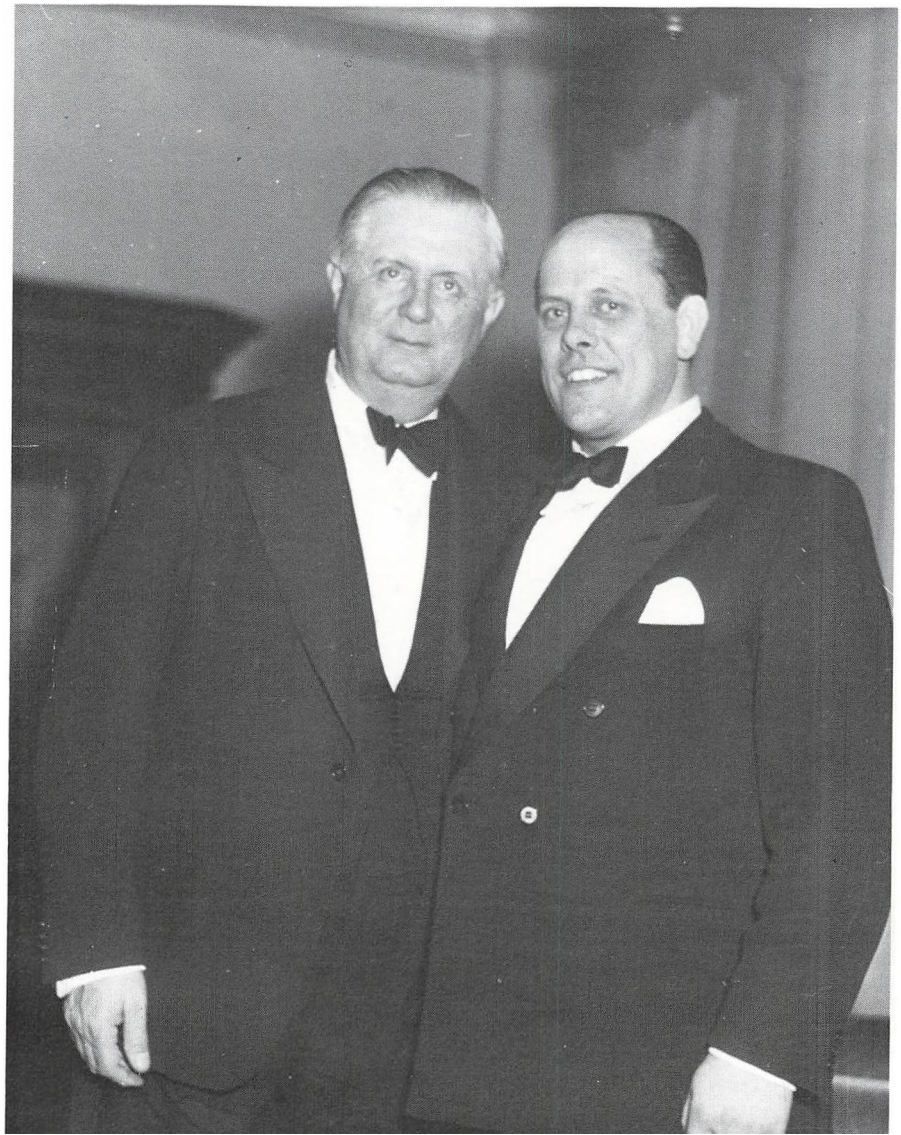

Der opstod et venskab mellem den tyskfødte dirigent Fritz Busch og Erik Sjøberg, da Busch var fast gæstedirigent ved Statsradiofoniens torsdagskoncerter. Han fik betydning både for orkestrets og Sjøbergs udvikling og så gerne, at denne udviklede sine evner for at synge Wagner, men Busch døde i 1951. Det var måske lige netop på det tidspunkt, Sjøberg havde mest brug for hans interesse og gode forbindelser ude i Europa.

Den flotte kirkescene i Mestersangerne i Nürnberg. Erik Sjøberg som Walther von Stolzing er placeret stærkt i forgrunden til venstre.

I dette parti synger Erik Sjøberg meget apropos som tidligere skomager: »Gud fri mig for skomageri. Det er sangkunst, jeg er kommet for at lære«.

Den ejendommelige, vokale specialitet, der hedder Wagner-tenor findes tilfulde her, fik Erik Sjøberg at vide, da han i 1951 sang Walther von Stolzing i Mestersangerne i Nürnberg. Det var en nyudnævnt kammersanger, der gik på scenen, prøvende i et fag, der var ukendt for ham, og det kunne godt både ses og høres, men han viste, at det er på ham, Det kgl. Teaters eventuelle Wagner-fremtid må hvile, fastslog Berlingske Aftenavis, der blev flot sekunderet af Aftenbladets perlerække af superlativer:

»Han er vokset frem til partiet på en naturlig og sund måde, han har både fordybelsen og den tekniske sikkerhed. Han gav partiet glans, ungdommelig kraft, en begejstret glød, som måtte gribe«.

Foråret 1951 fejrede Erik Sjøberg triumfer på den kongelige opera i Stockholm. Fritz Busch havde overtalt ham til at tage med derop for at synge Radamès i Aida, som han året før havde sunget i København. Den da ukendte Birgit Nilsson sang titelpartiet. Hele operaen blev ligeledes udsendt i den svenske radio. På vejen hjem stod Erik Sjøberg af i Gøteborg for at deltage i en opførelse af oratoriet Kong David. Fot.: Merkel Rydberg.

Den 23. april 1951 var Erik Sjøbergs sidste Aida-aften i Stockholm. Han blev hyldet med blomster og laurbærkrans med blå og gule bånd og en gylden lyre. Da han sad og sminkede af, kom Teddy Nyblom fra Aftonbladet og bad om et signeret fotografi. Det fik han, og han rakte bagefter Erik Sjøberg et langt silketørklæde med ordene:

— Det vil jeg gerne forære Dem. Jeg har engang fået det af Benjamino Gigli.

ERIK SJØBERG fik heller ikke glæde af så mange andre gode tilbud, f. eks. fra operaerne i Østberlin, München, Zürich og andre førende steder. Han havde sunget Mahlers Das Lied von der Erde i Göteborg. En sydamerikansk impresario hørte ham her og opsøgte ham bagefter i garderoben med tilbud om en turné derovre, men Erik Sjøberg kom aldrig til Sydamerika, endsige USA, hvor man også godt kunne tænke sig at høre ham.

Men først og fremmest havde en af Europas store stjerner på dirigentpodiet Fritz Busch lagt mærke til ham ved radioens torsdagskoncerter. Det var ham, der fik Erik Sjøberg med til Stockholm for at synge Aida. Han ville derefter have ham til at tage til Wien for, at han under gode forhold kunne gøre sig fortrolig med den store Wagner, og hele 1951-52-sæsonen fik Erik Sjøberg orlov fra Det kgl. Teater for at kunne studere hos Europas førende Wagner-specialist, professor Erich Engel, der skulle føre ham frem til en Lohengrin-optræden på Staatsoper im Theater a.d. Wien.

Lohengrin erobrer en af »de store 66-både« i København for at sejle hjem og synge ved hjemmeværnsaftenen i Rønne søndag den 2. marts 1953.

Erik Sjøberg kom direkte fra Det kgl. Teaters scene og måtte løbe straks efter forestillingen, som han gik og stod. Alligevel blev båden forsinket næsten et kvarter, og det lignede ikke Bornholmerbåden, men man kunne heller ikke have, at hjemmeværnsfolkene ikke rettidigt fik besøg af den wagnerske heltetenor, der i øvrigt den aften sang alt andet end Wagner. Fot.: Mogens von Haven.

Operaen var blevet programsat til sæsonens næstsidste aften, søndag den 29. juni 1952 kl. 18, men netop da skulle den amerikanske udenrigsminister Dean Acheson i operaen som afslutning på en af de mange internationale forhandlingsrunder, som amerikanerne i årene efter den anden verdenskrig indledte i Europa.

Og the Honourable Acheson ville helst opleve noget wienerisch, hvorpå Lohengrin blev taget af plakaten — brutalt som Erik Sjøberg sagde, da han var tilbage i København den 2. juli 1952, men han havde fået tilbud om at vende tilbage i oktober og synge Lohengrin, Florestan i Fidelio og Erik i Den flyvende Hollænder. Han fik atter orlov fra teatret, en måned, men det ses ikke, at gæstespillet blev gennemført.

Men det var nu alligevel en flot Lohengrin, Sjøberg vendte hjem med den sommer, og da han prøvede den på Det kgl. Teater, blev den hørt af Tivolis koncertchef. Han sagde haps med det samme og fik ham ind i koncertsalen en tirsdag aften i august. Da sang Sjøberg Wagner, så bladene på den gamle haves kastanietræer havde svært ved at holde sig fast.

Siden ville en anden af de store dirigenter, Erich Kleiber, have ham med ud i verden, men heller ikke dette ønske lod sig realisere.

Kleiber og Sjøberg havde mødt hinanden på Det kgl. Teater. Kleiber prøvede med orkester og sangere og var begejstret. Da han brød af, vendte han sig om mod salen og sagde til sin kone på første række:

Den østrigske dirigent Erich Kleiber var en anden af de store orkesterledere, der ville have Sjøberg med ud at rejse. Kleiber dirigerede opførelsen af Lohengrin i 1953 på Det kgl. Teater. Billedet af sanger og dirigent er taget den 14. februar.

I 1953 var det københavnernes tur til at høre Erik Sjøberg synge Canios parti i Bajadser. Her sammen med Henry Skjær.

— Hørte du det.... Deroppe står den bedste Lohengrin, jeg nogensinde har hørt.

Og han havde virkelig hørt nogle stykker.

Der kan være mange grunde, personlige som organisatoriske og helt private, til, at Erik Sjøberg ikke kom ud i Europa og fik fast arbejde ved en af de store operascener. Netop i de år forlod flere af de gode kunstnere Det kgl. Teater, men Sjøberg var en trofast sjæl, og han evnede heller ikke at stille krav, når han skulle forhandle med teaterchefen om orlov. Han følte en forpligtelse til at blive, hvor han var. På grund af respekten for Herold. På grund af teatret. På grund af familien.

På et tidspunkt i denne travle periode sagde han i et interview:

— Jeg vil være meget ked af det, hvis man herhjemme tror, at det udelukkende er på en international karrière, jeg søger at bygge min fremtid.

Men man forlader heller ikke — eller gjorde det i hvert fald ikke dengang — en fast stilling med pension. Alligevel kunne man i det

meget åbne og allerede citerede interview ved Børge Høgh læse denne eftertænksomme udtalelse fra Erik Sjøberg:

— Jeg har måske været for loyal over for teatret.

Han blev også med årene noget tøvende i forholdet til det for en kunstner evigt nødvendige: At starte på noget nyt. Selvtilliden var ikke så udtalt, som den nødvendigvis skal være i de kunstneriske brancher.

Gamle venner husker et træk fra den aften i 1955, da han skulle synge under en koncert i Tivoli med franskmanden Robert Blot på dirigentpodiet. Som et af de ekstra numre havde Erik Sjøberg valgt Blomsterarien fra Carmen, som han mestrede til nærmest fuldkommenhed.

Han ville glæde Blot med at synge den på fransk, og han gik til Peter Bergmann, der indstuderede teksten med ham på det for Sjøberg meget uvante sprog. Indstuderingen lykkedes tilfulde, men Sjøberg ville yderligere sikre sig. Derfor skrev han dele af teksten ned på sine manchetter. Og da øjeblikket kom, gik den velforberedte kammersanger på tribunen — og sang arien på dansk.

Erik Sjøberg sang Lohengrin på Teatro dell'Opera i Rom i 1954. Dernede blev maskeringen af den flotte figur udvidet med skæg. Det blev Sjøberg ikke kedeligere af, og han syntes mange år senere, at tiden dernede var en meget særpræget oplevelse med sangere og musikere, der udfoldede sig under prøverne, som gjaldt det om for hver enkelt medvirkende at præstere sin egen udgave af operaen. Det var meget vanskeligt at bevare overblikket og få en fornemmelse af, at der kunne komme noget ud af alt det. Men det kom der!

Italienerne, der har sans for operaens dramatiske og romantiske underholdningsværdier, havde — meget italiensk — lavet en version af den store opera med 400 medvirkende, og yderligere var der 140 musici.

Billedet blev sendt til søsteren i Nexø i 1957. Bagpå skrev broderen bl.a.:

»Nu er jeg så langsomt gået i gang efter min lange sygdom — jeg har solorepetitioner dagligt på Radamès, der skal op i begyndelsen af april«.

Bagefter var han fuld af undren over sig selv og undskyldte meget.

— Jeg véd ikke, hvad der skete, men arien kom bare, som den plejer.

Verden blev større for ham i hovedstaden. De private hjem havde en større eller mindre interesse for musik og sang og var med til at danne ham kulturelt og åbne hans sind for, at det kan lade sig gøre at rokke ved den traditionelle virkelighedsopfattelse. Her var han ganske et kravlebarn og følte selv stærkt en mangel på noget, som han først mange år senere magtede at give ord. Stil og baggrund — hvad man nu vil kalde det.

Skolen og teatret, alle disse mennesker, der var så fortrolige med verdener, han aldrig før havde haft mulighed for at forestille sig eksistensen af, førte i virkeligheden til et kulturchok, og hverken København eller teatrene og koncertsalene blev nogensinde en selvfølge for ham, eller for hans kone, der også var fra øen, men dog havde været noget mere rundt end han på den tid.

Tvivlen — som altid rider det kunstnerisk begavede menneske og af omgivelser tit tolkes som utilfredshed — forstærkedes for Erik Sjøbergs vedkommende af en nagende fornemmelse af utilstrækkelighed. Denne angst for, hvad andre mener, for andres afvisning, for at træde ved siden af, kom utvivlsomt til at præge hans hele sangerkarrière. Man kan selvfølgelig opleve tilsvarende hos folk i alle landsdele, men hos bornholmeren kan denne helt misforståede undselighed over for afstamningen være meget udtalt og træde frem i lyset på paradoksale måder. Der er noget historisk betinget i den.

Erik Sjøberg var håndværkeren, der uden anden uddannelse end syv års skolegang bogstaveligt måtte springe på hovedet ind i storbyens skinnende teaterliv med det hårde slid bag kulisserne. Ud af det gror ofte et behov for konsekvens, der hos den uskolede kan være ensbetydende med mere end meget hårdt arbejde for ad den vej at nå ambitionernes opfyldelse, men der udvikler sig samtidig biprodukter i retning af stædighed og en facon, som kan blænde for megen virkelighed i den måde, omgivelserne opfattes på.

Det var hårdt arbejde i alle led for Erik Sjøberg. Der blev ikke givet rabat, hvor han forsøgte sig, da han først var i karrièren. Hvad han kom til at mærke, han manglede, søgte han kompensation for i arbejde, læsning, uddannelse. Han gik i detaljer, når han mente at kunne vinde noget, der kunne nuancere det endelige resultat. Scenens arbejde var mere alvor og koncentration for ham end for så mange andre. Det kunne aldrig blive godt nok. Det var virkelig blod, sved og tårer hvergang. Netop i alt det ligger måske en hel del af grunden til, at de roller, som skildrer plagede, forpinte, usikre og fortvivlede mennesker, i scenisk henseende blev hans bedste. Canio, Pedro og især Peter Grimes, som var betagende — ja, rystende.

Det var noget, som læreren Vilhelm Herold allerede var opmærksom på i forholdet til sin elev, men Sjøberg fik ikke den hjælp, som Herold havde fået. Seminariet bl.a. gav Herold meget af alt det. Der blev også læst med Herold i den hensigt at lære ham sproget og blive fortrolig med dets midler og erkende dets nuancer. Sjøberg

sloges med de vanskelige stødtoner i dansk, og folkeskolen havde ikke fremmede sprog at tilbyde.

Erik Sjøberg kunne beundre kolleger, men også her opleve, hvordan loven om de modsatrettede principper pludselig træder i kraft. Han var en stor beundrer af den lidt ældre kollega Thyge Thygesen, der var verdensmanden såvel på scenen som i livet uden for teatret på Kongens Nytorv. Han var sprogkyndig tillige og havde let for at tilegne sig operapartier på fremmede sprog.

Men i beundringen betød det også noget, at Thygesen var søn af en professor. Sådan noget formede — i hvert fald med de normer, der var gældende dengang — en livslang, afgørende forskel i måden at agere på både som sanger og menneske. Kulturelt og socialt.

Sjøberg og Thygesen arbejdede ofte sammen på scenen under prøver, men det ville være at forholde sig skidt til sandheden at fastslå dem som perlevenner.

— Nej, de var lige barnlige begge to!

Det er en replik, jeg har hørt flere gange, når jeg har talt med folk fra scenen, der har kendt — og værdsat — dem begge.

Det er ikke overraskende. Hver for sig var de solister i en branche, der kun har brug for kunst. Hver for sig var de ikke i tvivl om, hvem der var den bedste, og sådan må det vel være, når det er mennesker, der skal arbejde så meget med sig selv.

Det var da også nærmest gladiatorkampe, de opførte for hinanden ved prøverne. Selvfølgelig var det meget belastende for deres

Jeg går lige til skomageren, kunne Erik Sjøberg melde sin kone om formiddagen derhjemme på Lindehøjen i Vanløse.

Så var det et besøg hos Skomager-Jens i kælderværkstedet på Bogholder Allé, han havde i tankerne, og han medbragte gerne et par af sine egne eller familiens sko, for ind imellem holdt han af at vende tilbage til det gode, gamle håndværk imellem de både fysiske og psykiske anstrengelser på teatret. På billedet er han nu gået i gang med et par sko, der var indleveret til forsåling, og så må mester bare se til, så fotografen kan få sit billede. Fot.: Mogens von Haven.

stemmer — og nerver — men de ville hver for sig det umulige i forhold til hinanden.

Alligevel var Sjøberg — tilsyneladende om ikke andet — den afbalancerede, solide, redelige skomagerdreng, der nok sigtede højt, men også erkendte ydmygheden og derfor evnede at tilføje: .... Men aldrig over målet.

Han talte ofte i avisinterviews om respekt for forældrenes betydning og om livet i et hjem, der var troende:

— Hjemme lærte jeg meget, som jeg også på teatret har kunnet glæde mig over. Men der er noget, jeg har været særlig glad for. At vi lærte at bede.

Og da han så sluttede af, kom det med mere nøgtern erkendelse:

— Enten er det, man skal udføre i orden, eller også holder man op.

Da han havde sangtalentet og fantasien og evnen til indlevelse, var det vanskeligt for ham at slippe et parti. Det arbejdede i hovedet, når han kom hjem fra teatret. Det har han også sagt noget om:

— Rollerne bliver siddende. Jeg har dem alle hos mig. Det er både besværligt og lykkeligt.

Det er også noget, der virker ind på omgivelserne. Og mennesker, der igennem års arbejde med et talent gør deres kunnen til det ypperligste udtryk, kan en dag erkende, at deres livs hele grund består heraf, mere og mere. De støtter sig til det, lever igennem det.

Smuldrer det, føler de sig svigtet. Planer og bekræftelser udebliver, og så går livet nedad bakke. Disse mennesker skrumper ind og mister deres menneskelige identitet.

Erik Sjøberg fik en flot karrière på den danske nationalscene og var en elsket gæst i danske koncertsale. Da han døde 36 år efter debuten, stod han i de mange operadyrkendes erindring som en af de sjældne få i operaens historie. En yndet sanger, et verdensnavn, en baryton lige så fuld af kraft som af vellyd, siden en lysende tenor, der meget flot evnede at forny det wagnerske repertoire og utvivlsomt kunne have gjort stor karrière i udlandet i dette fag.

Det er helt sikkert, at der var stjernestof i den mand, men det blev alligevel ikke som omgivelserne forventede. Navnlig de sidste år duede ikke rigtigt. Med ét slap muserne deres tag i den stærke bornholmer. Vilhelm Herold fik ikke nogen lang karrière i den danske opera. Det gjorde Erik Sjøberg heller ikke, men han valgte ikke selv at sige stop. Det gjorde Herold. Sygdom slog Sjøberg omkuld. Ved udgangen af sæsonen 1961-62 måtte han tage sin afsked, og han nåede ikke at stå på scenen ved det 25 års jubilæum, der ellers stod lige for.

Det begyndte altsammen — ifølge udsagn fra ham selv — med en influenza-epidemi, kaldet A-influenzaen. På Det kgl. Teater frygtede chefen stort mandefald blandt skuespillere, dansere og sangere, og en kollektiv vakcination blev beordret. Torsdag den 26. september 1957 fik Erik Sjøberg »prikket« hos teaterlægen. Derefter var han syg resten af sit liv.

Da Valborg og Erik Sjøberg opgav Vanløse og flyttede tilbage til Nexø arvede de hendes moders hus i Købmagergade. Han gik ture, talte pány bornholmsk, uden at nogen syntes, der var noget underligt i det:

— Jå kajn li å gå ner på hawn å snakka me fiskarna!

Og ved mødet med gamle bekendte kunne han vende tilbage til oplevelser fra drengeårene. En bestemt begivenhed dengang havde gjort et uudsletteligt indtryk på ham.

Det var torsdag den 23. november 1916. Der var drevet en mine ind på Nordre Strandvej. Den lå der længe. Drengene kastede sten imod den. Det skete der ikke noget ved, men den dag kom minøren for at sprænge den. Politibetjent Niebe sendte trommeslageren rundt i byen for at kundgøre, at ingen måtte nærme sig stedet. Nu skulle minen sprænges!

En fiskekutter skulle slæbe den ud. Undervejs over stranden kom den til at hænge fast. Minøren løb til med en spade for at vrikke den løs. Den eksploderede. Minøren blev dræbt.

Erik Sjøberg og hans bror Aage »legede krig« i avlsbruger Harilds løkke helt ude på den anden side af byen, da minen gik. De hørte braget og straks efter en susen, der efterfulgtes af et brat nedslag i jorden en snes meter fra dem.

Drengene var derhenne med det samme, selvfølgelig, og de undrede sig. Græsset var svedent. De brændte — påstod de bagefter — fingrene, da de prøvede at røre. Men endelig kunne de stikke næverne i jorden, og da gravede de en stump af minen frem. En af fortøjningsringene!

De tog den med hjem og gemte den. I adskillige år gik den på skift mellem de to brødre. Den befinder sig i dag hos Erik Sjøbergs søn, Torben Sjøberg, Vanløse.

Jeg skrev mit eneste interview med Erik Sjøberg til Bornholms Tidende den 24. juli 1959. Vi tog ud til Malkværnskansen. Det ville han gerne. En klippe mod havet var vores stade. Han havde kaffe med på termoflaske, og seks romsnegle fra Basses Bageri på Åsen udgjorde provianten. De forsvandt som duggen i græsset.

Dette erindringsglimt får jeg kastet lige i ansigtet, da jeg nu så mange år senere sidder med hans meget fyldige scrapbøger og læser et interview i Berlingske Tidende den 6. maj 1951. Her får Gunnar Buchwald ham elegant til at sige noget om glæden ved mad, ved at spise. Erik Sjøberg var nemlig en livsnyder. Han havde en ovenud god appetit, og den gjorde selvsagt ikke hans korpus selvudslettende, men han syntes selv, at toppen af stemmen gik nedad — proportionalt med kiloene — når han var på slankekur. Sagde han i hvert fald.

Jeg oplevede ikke Erik Sjøberg som det typiske teatermenneske. Ikke de attituder og talemåder, men sådan halvbornholmsk, som en *født* nu engang taler til en *født*. Han var meget ligetil og forbavsende åben at tale med, meget vindende i væsen. Tydeligt et følsomt, iagttagende gemyt, der dog var meget fortrolig med den iscenesættelse, interviewformen altid får. Hans skikkelse var så udtalt mindre end min, men han var tæt og spændstig. På scenen synede han højere og flottere.

Bagefter kørte jeg ham til flyveren i Rønne. På vejen hjem til mit var jeg glad. Det havde været et vellykket møde. Der var stof på det, han havde fortalt.

Han havde i begyndelsen af foråret 1959 taget fat på indstuderin-

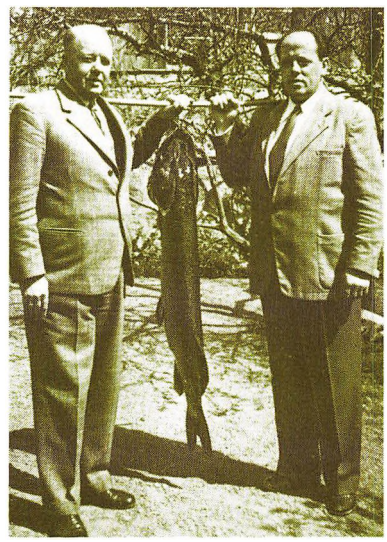

Jægeren og fiskeren Erik Sjøberg var i aktivitet, både når han var på besøg i Nexø og ofte også, når han kom rundt i Danmark for at synge ved koncerter.

Her er han hjemme i Nexø sammen med en god kammerat i de dele, hotelejer Christoffer de Neergaard, Holms Hotel. Den 21. maj 1951 fiskede de i Dammegårdsmosen i Klemensker, og herfra trak Erik Sjøberg den flotte gedde i land. Den vejede 26 pund, blev præpareret og ophængt på hotellet. Siden kom den til skolen, hvor den befinder sig endnu.

Den tid var også de store jagtgilders på de bornholmske gårde. Under et sådant gilde i det lavloftede stuehus på Helletsgård i Ibsker, kom Sjøberg til at sidde mellem fisker Svend Clausen fra Årsdale, en munter mand, der altid var god for en historie eller vise til selskabets underholdning, og Bornholms første motorsagkyndige, Christian Svendsen. Clausen underholdt med et par gamle bornholmske viser, og mens han satte sig, henvendte han sig til Erik Sjøberg:

— Se, nu er det din tur til at give et lille bidrag.

Men Erik Sjøberg undskyldte sig undseligt. Hvad lignede det at synge romancer i et jagtselskab? Som han sagde:

— Nu har vi det lige så godt...

Han fik hjælp fra den motorsagkyndige, der med sin drævende stemme sagde:

— Nej, det kan ikke nytte noget, Clausen. Erik Sjøberg synger jo altid af sine lungers fulde kraft, og det går ikke her. Taget vil bare løfte sig, og så bliver du kold om næsen. Fot.: Berghagen.

Guden Bacchus i Ariadne på Naxos blev Erik Sjøbergs sidste store opgave på Det kgl. Teater. På billedet på siden til højre ses han sammen med Karen Heerup i titelrollen. Det var i 1959. Efter den blev det kun til et mindre parti i Tryllefløjten.

gen af det parti, der blev hans sidste store på teatret, Bacchus i Ariadne på Naxos. Han var nervøs og tvivlende, men fysisk var han stadig meget stærk og evnede virkelig at arbejde sig ind i partiet med stor energi. Han sang det første gang den 16. november. Og der var ikke noget i vejen med anmeldelserne. I en af dem hed det, at han førte sig frem med »Wagner-røsten i behold«. Sjøberg var en sanger, der var yndet af pressens folk.

Bacchus var Erik Sjøbergs store håb om at komme op igen efter sygdommen. Det lykkedes, men stemmen var på retur. Han følte det vist stærkest selv. Han mærkede det også på teatret, der ikke fulgte Bacchus op med nye opgaver af betydning. Han blev sygemeldt og indstillet til den afsked, der endeligt afsluttede hans karrière som sanger.

Dengang Børge Høgh optog det nævnte interview med Erik Sjøberg, var han endnu ikke fratrådt teatret, men han havde allerede været bosat i Nexø igen i et halvt års tid. Da fortalte han første gang om alt, hvad der var gået forud. Om overfølsomheden over for influenza-vakcinen og en følgesygdom, der ødelagde hans slimhinder. Men det nervepres, han konstant gik med som sanger — og som han ikke syntes, han kendte til hos sine kolleger, måske fordi de var mere drevne i teaterlivets kulissespil — talte han aldrig om offentligt.

Høgh, der var en mangeårig bekendt af Sjøberg, spurgte bl.a.:

— Er De bitter?

Det benægtede han, men det havde været en ond tid med en fremtidsløs udgang. Den totale afsked med det teater, hvor han havde fortjent at opleve en flot 25 års jubilæumsaften.

Han sagde også meget åbenhjertigt i det interview:

— Oprigtig talt havde jeg ikke forestillet mig, at overgangen til pensionisternes rækker ville falde mig så svær.

Der er slet ikke spor mærkværdigt i, at Erik Sjøberg ikke kunne finde ud af at falde til ro i Nexø, da den tid kom. Pensionist — og hvad så? Man kan ikke omkostningsfrit lade et menneske, der har brugt alle sine gode år i skabende øjemed sejle sin egen sø. Det var ikke en hr. hvem-som-helst, der fra den ene dag til den anden ikke mere havde adgang til den store scene og pludselig uden forberedelse ikke havde noget alvorligt at tage sig til.

Ariadne på Naxos blev instrueret af den tyske instruktør Carl Ebert, der havde skuespillerinden Anna Borg som assistent. Nogle dage efter premièren gennemgik hun operaen med Erik Sjøberg. Fot.: Mini Wolff.

Noget skulle der ske. Han blev i september 1962 meddeler til Bornholms Tidende fra Nexø-området. Det var noget med mennesker, ret frit og med muligheder for kreativ udfoldelse, og med de krav til orden og omhu, som han altid havde som en fast form om sit arbejde, havde han her en lejlighed til at fylde sit liv på en aktiv, engageret måde. Den 24. september bød bladet ham velkommen i spalterne:

»Hvervet som meddeler er indtil videre overtaget af kongelig kammersanger Erik Sjøberg«.

Men det var han ikke god til, og »indtil videre« var det mere eller mindre intuitive forbehold, bladets daværende chefredaktør Erling Brøndum havde taget. Erik Sjøberg havde temperament, og ganske rigtigt kom medarbejderskabet ikke til at vare længe. Efter godt fire måneder var det slut. Kammersangeren havde ikke temperament for avis. Han stillede bl.a. for store krav til sine artikler og

referater — som var det en opgave for teatret, han arbejdede med. Det er meget respektabelt, men drejer det sig om dagsstof, kan en avis som læserne vil have samme dag, ikke leve op til dette ellers helt selvfølgelige princip.

Jeg var en af dem, der havde ham i telefonen, når han skulle aflevere formiddagsstof fra Nexø. Han var ret velformuleret, men havde tydeligt sine sproglige unoder, som jeg helt selvfølgeligt ændrede på efter de principper, der var den danske retskrivnings dengang. Det viste sig inden længe, at den opgave skulle jeg ikke påtage mig. Så lod jeg ganske være. Overlod det simpelt hen til en højere instans. Det blev det ikke bedre af.

Han bemærkede også hver gang, at Nexø skulle staves med x og ikke med ks. Det forlangende kunne alle på bladet sagtens leve op til, for det var den vedtagne form, men på en eller anden måde, som jeg nu har glemt, var der tale om at indføre ks-formen, og da fik kammersangeren stemme, som var det sidste række i en teatersal, han skulle nå.

Et menneske, der holdt af Erik Sjøberg, satte sig for at give ham en hånd. Det var automobilforhandler P. W. Sode, Nexø, en mand med musik i. De kendte hinanden fra de unge dage. Sode var dengang kusk ved den fædrene virksomhed, Nexø Bryggeri og Sodavandsfabrik, og transporterede produkterne rundt i byen med hestevogn. Men ud for Havnegade 39 gik vognen altid i stå, og Sode stod af og hængte muleposerne over hovedet på hestene, hvorpå han drev ind på skomagerværkstedet og sladrede med skomageren i lange stunder om musik og sang. Folk i Nexø husker det værksted som et hyggeligt sted. Der kunne godt være muntert.

Men så var det, Sode begyndte at supplere den hensygnende bryggerivirksomhed med salg af biler, og da Sjøberg gik der og ikke havde noget rigtigt at lave, inviterede Sode sin gamle ven på en køretur med frokost i Almindingen. Hen på dagen sluttede de af i Sodes afdeling i Rønne. Her fik Sjøberg overladt en kittel med besked på, at nu skulle han tage rundt og sælge biler. Han var lidt overrasket, men han gjorde, som vennen bad om, og efter hvad jeg husker, gik det ganske godt. Men ligner det noget at sætte Lohengrin, Don José, Bacchus eller alle de andre ind i rollen som sælger?

Meningen var den bedste, tvivl ikke på det, men det var nok meget bedre, da der skulle ansættes ny kordegn i Ibsker-Svaneke. Erik Sjøberg søgte embedet, og menighedsrådet havde sans for, at her var en mand, der kunne blive værdifuld for de kirkelige handlinger. Samtidig kunne Sjøberg på den måde få opfyldt et ønske, som han tidligere i stor diskretion havde søgt at virkeliggøre, da han måtte erkende, at stemmen ikke mere var stor nok til scenen på Kongens Nytorv.

Han sagde til sin kone:

— Vi bornholmere holder os til hinanden!

Og så skrev han til et par bornholmske præstefolk, der dengang sad i et landsogn i det vestsjællandske og en morgen fik et brev fra en landsmand med det spørgsmål, om der på de kanter var en mulighed for at blive kirkesanger.

Det var der ikke.

Men præsten, der havde kendt Erik Sjøberg siden drengeårene i Nexø undrede sig forresten meget. Det kunne ikke være rigtigt, at en af vore store sangere pludselig vendte sig fra scenen og alvorligt interesserede sig for et embede som kirkesanger.

Men det var rigtigt nok, og efterhånden udviklede tingene sig jo derhen, at han blev kirkesanger. Fra lørdag den 1. august 1964 blev han ansat som sådan i Ibsker-Svaneke og kom i funktion dagen efter.

Jeg har siden talt med kirkegængere, der husker den periode, og som siger, at de satte pris på at høre den trods alle genvordigheder smukke, velskolede stemme fylde de to kirker.

Men der var ikke mere bud efter Erik Sjøberg fra hverken koncertsal eller scene. Han blev et ensomt, rastløst menneske. Han var heller ikke rask, hverken fysisk eller psykisk, og inden for et par år ramtes han af to hjerneblødninger og døde i sit hjem torsdag den 8. november 1973.

Nogen lykkelig mand blev han vel ikke. Men han spredte glæde til utallige.

En meget musikalsk familie, skrev Bornholms Tidende til dette billede den 8. september 1959. Det er familien Sode i Nexø, der optræder i hjemmet sammen med Erik Sjøberg. Når Sjøberg var på ferie, skete det, at hans gamle ven, bryggeren, kaldte tropperne hjem fra stranden og arrangerede musikalsk soiré med først og fremmest eget afkom i hjemmet i Storegade.

På billedet er det fra venstre:

Niels Peter, violin. Tommy, tromme. Peter W. Sode, bas. Erik Sjøberg, baryton og tenor. Ved flyglet operarepetitør Peter Petersen fra Det kgl. Teater. Derefter Elin, violin. Peter, fløjte. Hans Christian, harmonika. Fot.: Ruben Jensen.

Karikaturtegnerne kunne bruge Erik Sjøberg — hans markante hage og et tandsæt, der kunne trækkes markant ud i fri luft. Det kan gøres elskværdigt, eller det modsatte, men han fandt disse tegninger rammende og satte dem op i garderoben, når han fik dem tilsendt.

Der er allerede eksempler undervejs i bogen, og på denne og næste side er der flere. De understreger alle med hvilken forskellighed en sceneskikkelse kan opfattes.

Den store tegning lavede Hans Sørensen til B. T.s anmeldelse af Liden Kirsten i 1945. Øverst til venstre træder Ely Hjalmar frem som fru Malfred. Derefter Ingeborg Steffensen som Moder Ingeborg, der synger til sin søn Sverkel ved siden af i Erik Sjøbergs skikkelse. Lyttende betaget står Edith Oldrup Pedersen længst til højre som Kirsten. Nedenunder til venstre fru Valborg Borchsenius og teaterchefen Cai Hergermann-Lindencrone. Til højre synger Marius Jacobsen Narrevisen.

Tegningerne nedenunder skyldes Aarhuus Stiftstidendes Asger Muchitsch (Canio i Bajadser), og Bornholms Tidendes ukendte tegner har overdimensioneret Erik Sjøberg i Rønne Kirke.

Blomsterarien fra Carmen blev ikke blot en del af Don José på scenen. Erik Sjøberg gjorde den meget populær igennem sine koncerter, og Politikens Paul Vermehren fandt anledning til at karikere den flotte korporal både i streg og vers. Det hed bl.a., at det nu var faldet i Sjøbergs lod at gøre publikum ellevilde.

Erik Sjøberg kom efter Martin Andersen Nexø, da denne var meget åbenhjertig i forbindelse med byens 600 års fødselsdag i 1946: Nexø har en befolkning, der er selvoptaget - - - og meget mere. Sjøberg syntes Andersen Nexø (som man i byen ikke satte særlig stor pris på dengang) opførte sig tarveligt og mente, han trængte til at få en kold klud midt i ansigtet. Tegning: Kjeld Nielsen, Bornholms Social-Demokrat.

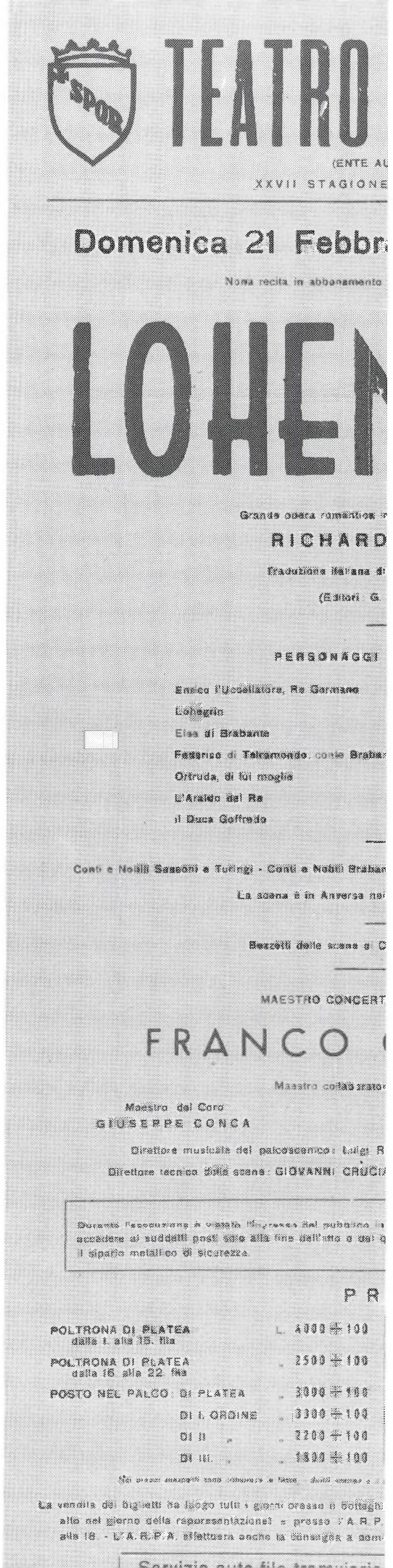
TEATRO

(ENTE AU

XXVII STAGIONE

Domenica 21 Febbr

Nona recita in abbonamento

LOHE

Grande opera romantica

RICHARD

Traduzione italiana d

(Editori G.

PERSONAGGI

Enrico l'Uccellatore, Re Germano

Lohengrin

Elsa di Brabante

Federico di Telramondo, conte Braba

Ortruda, di lui moglie

L'Araldo del Re

Il Duca Goffredo

Conti e Nobili Sassoni e Turingi - Conti e Nobili Brabar

La scena è in Anversa nel

Bozzetti delle scene di C

MAESTRO CONCERT

FRANCO

Maestro collaboratore

Maestro del Coro

GIUSEPPE CONCA

Direttore musicale del palcoscenico: Luigi R

Direttore tecnico della scena: GIOVANNI CRUCI

Durante l'esecuzione è vietato l'ingresso del pubblico in
accedere ai suddetti posti solo alla fine dell'atto o dal q
il sipario metallico di sicurezza.

P R

POLTRONA DI PLATEA dalla 1. alla 15. fila	L.	4000 + 100
POLTRONA DI PLATEA dalla 16. alla 22. fila	„	2500 + 100
POSTO NEL PALCO: DI PLATEA	„	3000 + 100
DI I. ORDINE	„	3300 + 100
DI II „	„	2200 + 100
DI III. „	„	1800 + 100

Nei posti numerati sono compresi e fissi i diritti erariali e

La vendita dei biglietti ha luogo tutti i giorni dalle 9 sottogli
alle nel giorno della rappresentazione: presso l'A.R.P.
alle 18. - L'A.R.P.A. effettuerà anche la consegna a dom

Servizio auto fila ferroviaria

Tak til mange....

Sådan noget som det her skriver ikke sig selv. Hjælp fra mange sider er den første forudsætning. Der skal arbejdes med en ophobning af oplysninger, der nødvendigvis skal indeholde mere stof, end der skal bruges, og dette skal yderligere gang på gang sammenstilles og afprøves i forhold til, hvad der kan anses for at være primære kilder.

Endelig skal der samles et billedmateriale, der også skal være bredt og dække mere end årene som aktiv sanger. Det er lykkedes at finde mange gode billeder, også fra Erik Sjøbergs tid i Nexø, men jeg har lagt særlig vægt på at samle et varieret udvalg af scenebilleder, der er historisk værdifulde og giver et stærkt indtryk af bornholmeren Erik Sjøberg i operaens verden.

Det startede med to artikler i Bornholms Tidende i 1987 i anledning af 50-året for Erik Sjøbergs debut. Grundlaget var det materiale, der lå lige inden for rækkevidde, men undervejs åbenbaredes det, at der her og der fandtes både materiale og viden, som kunne forudses at være spredt og svært at indsamle om bare få år. Skal der nogensinde laves en skildring, der dækker Erik Sjøbergs liv og karrière, skulle det altså være nu. På det grundlag er denne monografi skrevet — med et væld af forskelligartede kilder.

Til en begyndelse blev diverse arkiver opsøgt, men det viste sig snart, at det var ikke de steder, der kunne høstes. Det var fra personer, stoffet skulle komme. Og der er mange, der har hjulpet, først og fremmest familie efter Erik Sjøberg. Sønnen Torben er i besiddelse af et omfattende billedmateriale og en næsten komplet samling af udklip fra aviser og blade.

Men mange andre er blevet ulejliget og har suppleret med kendsgerninger og forklaringer til de mange avis-

anmeldelser, -interviews og -notitser, som jeg har gennemgået, ligesom de i flere tilfælde har overladt mig billeder til reproduktion. Endelig er der alle fotograferne, som det af gode grunde har været umuligt at opnå forbindelse til i samtlige tilfælde. Hvor jeg har kunnet finde frem til fotografens navn, har jeg anført det.

Men lad mig nævne de mennesker, jeg har været i forbindelse med, som jeg husker dem:

Marianne Hallar, Det kgl. Teaters bibliotek. Arne Madsen, Svaneke. Torben Sjøberg, Vanløse, Inger Larsen, Nexø. Det kongelige Bibliotek, København. Ellen Kjøller, Nexø. Oluf Waage, København. Gudrun Kirkegaard, Rønne. Gerhard Schepelern, Gentofte. Bornholms lokalhistoriske Samling, Rønne. Peter Bergmann, København. Marie og Aage Sjøberg, Nexø. Poul Harild, Nexø, samt Johannes Anker, Svaneke, der indsamler og registrerer Sjøberg-materiale

To har især været inspirerende: Gerhard Schepelern og Peter Bergmann. Begge har kendt Erik Sjøberg igennem mange år. Den viden har jeg trukket på — og på deres kendskab generelt til opera. Schepelerns operabøger har været nyttige, og Peter Bergmann har — med oplagthed og smittende entusiasme — yderligere udarbejdet den første fortegnelse over, hvad der foreligger af indspilninger på plade med Erik Sjøberg, samlet i den såkaldte diskografi, der følger herefter. Bergmann har i mange år arbejdet med sådanne opgaver og havde i forvejen samlet diverse indspilninger, men han har yderligere undervejs fundet ukendte indspilninger og oplysninger.

Bergmann har også fået hjælp forskellige steder fra og vil gerne takke følgende:

Carl Johan Buchwald, Ordrup. Kirsten Thrane Petersen, København. Hans Hansen, Danmarks Radio. Jens Hansen, Amager. Niels Peder Jørgensen, Lyngby. *B-d.*

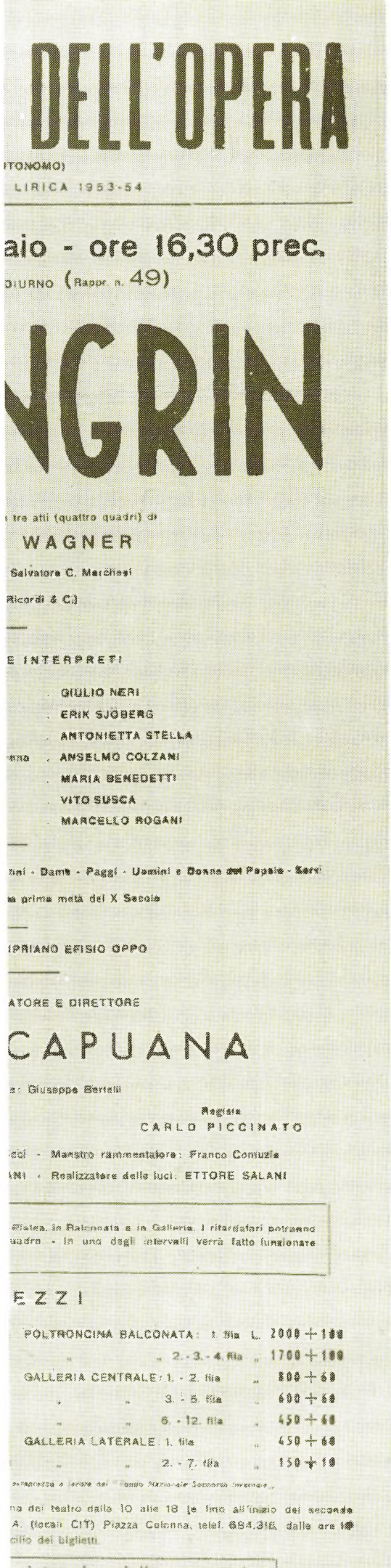
DELL'OPERA
TONOMO)
LIRICA 1953-54
aio - ore 16,30 prec.
DIURNO (Rappr. n. 49)
NGRIN
tre atti (quattro quadri) di
WAGNER
Salvatore C. Marchesi
Ricordi & C.)
E INTERPRETI
GIULIO NERI
ERIK SJÖBERG
ANTONIETTA STELLA
ANSELMO COLZANI
MARIA BENEDETTI
VITO SUSCA
MARCELLO ROGANI
ni - Dame - Paggi - Uomini e Donne del Popolo - Servi
a prima metà del X Secolo
IPRIANO EFISIO OPPO
ATORE E DIRETTORE
CAPUANA
Giuseppe Bertelli
Regista
CARLO PICCINATO
- Maestro rammentatore: Franco Comuzio
- Realizzatore delle luci: ETTORE SALANI
EZZI
POLTRONCINA BALCONATA: 1. fila L. 2000 + 100
„ „ 2.-3.-4. fila „ 1700 + 100
GALLERIA CENTRALE: 1. - 2. fila „ 800 + 60
„ „ 3. - 5. fila „ 600 + 60
„ „ 6. - 12. fila „ 450 + 60
GALLERIA LATERALE: 1. fila „ 450 + 60
„ „ 2. - 7. fila „ 150 + 10
del teatro dalle 10 alle 18 e fino all'inizio del secondo
A. (locali CIT) Piazza Colonna, telef. 684.316, dalle ore 10
cilio dei biglietti.

Blandt gravene på arealet omkring kirken i Nexø ligger en samling beskedne og meget ensartet udformede gravsteder. Et af dem er Erik og Valborg Sjøbergs. Foto: B-d.

Diskografi

Matrice	*Titel*	*Katalog*	*L.P.*
	Odeon Optaget mellem den 10.9. og 15.10.1940		
	Louis Mølholm:		
Kpo 3591	Danmark. (Danmark, nu blunder - - -). Tekst: Thøger Larsen.	D 167 A 160674 a	
Kpo. 3592	Danmark, bølgebaaret Navn. Tekst: Johs. Bech. Erik Sjøberg, bariton. Folmer Jensen, flygel.	D 167 A 160674 b	
	Parlophone. Optaget oktober 1946.		
	Saint-Saëns: »Samson et Dalila«.		
XXKpo 4542-3	Mon coeur s'ouvre á ta voix Tekst: Ferdinand Lemaire. Kirsten Thrane Petersen, mezzo-sopran. Erik Sjøberg, tenor. Det kgl. Kapel. Dir. Arne Hammelboe.	Upubliceret.	
	Nordisk Polyphon. Optaget den 25.-26. og 30.10.1946.		
	Carl Nielsen: Symfoni nr. 3, op. 27. Sinfonia espansiva. Inger-Lis Hassing, sopran. Erik Sjøberg, bariton. Radiosymfoniorkestret. Dir. Erik Tuxen.		
AHDKE 23-1.	1. sats, 1. del. Den 25.10.1946.	HM 80005-A.	Decca LXT 2697.
-2.			(ARL. 707-708).
24-1.	1. sats, 2. del. Den 25.10.1946.		
-2.		HM 80006-A.	—
25-1.	1. sats, 3. del. Den 25.10.1946.	HM 80007-A.	—
-2.			
-3.			
26-1.	2. sats, 1. del. Den 30.10.1946.		
-2.		HM 80008-A.	—
27-1.	2. sats, 2. del. Den 30.10.1946.		
-2.	Sopransolo: Inger-Lis Hassing. Baritonsolo: Erik Sjøberg.	HM 80009-A.	—
28-1.	3. sats, 1. del. Den 30.10.1946.	HM 80009-B.	—
-2.			
29-3.	3. sats, 2. del. Den 30.10.1946.	HM 80008-B.	—
-2.			
30-1.	Finale, 1. del. Den 26.10.1946.	HM 80007-B.	—
-2.			
31-1.	Finale, 2. del. Den 26.10.1946.	HM 80006-B.	—
-2.			

	Nordisk Polyphon. Optaget den 24.5.1948.	
HDK 2590	Peter Heise: »Tornerose«. Kongesønnens Romance. Tekst: Chr. Richardt. Erik Sjøberg, tenor. Radiosymfoniorkestret. Dir. Erik Tuxen.	HA 70024-A.
2591 HDK.	P. E. Lange-Müller: »Der var engang«. Serenade. Tekst: Holger Drachmann. Erik Sjøberg, tenor. Medlemmer af Radiokoret og Radiosymfoniorkestret. Dir. Erik Tuxen.	HM 80042-A.
HDK 2592.	P. E. Lange-Müller: »Renaissance«. Serenade. Tekst: Holger Drachmann. Erik Sjøberg, tenor. Medlemmer af Radiokoret og Radiosymfoniorkestret. Dir. Erik Tuxen.	HA 70024-B.
2593 HDK.	P. E. Lange-Müller: »Der var engang«. Midsommervise. Tekst: Holger Drachmann. Erik Sjøberg, tenor. Medlemmer af Radiokoret og Radiosymfoniorkestret. Dir. Erik Tuxen.	HM 80042-B.
HDK 2594.	Folkevise bearb. af Emil Reesen: Langt ud i Skoven. Inger-Lis Hassing, sopran. Erik Sjøberg, tenor. Medlemmer af Radiokoret og Radiosymfoniorkestret. Dir. Erik Tuxen.	HA 70025-A.
	Nordisk Polyphon. Optaget den 5.6.1948.	
HDK 2595	Peter Heise: »Drot og Marsk«. Duet 1. akt. (Kong Erik - Aase.) Tekst: Chr. Richardt. Inger-Lis Hassing, sopran. Erik Sjøberg, tenor. Radiosymfoniorkestret. Dir. Erik Tuxen.	HM 80043-A. (Upubliceret?)
HDK 2596.	J. P. E. Hartmann: »Liden Kirsten«. Tavlebordsduetten. Tekst: H. C. Andersen. Inger-Lis Hassing, sopran. Erik Sjøberg, tenor. Radiosymfoniorkestret. Dir. Erik Tuxen.	HM 80043-B. (Upubliceret?)

HDK 2597.	Joseph-Denis Doche / Arr. Henrik Rung: Erindrer De, det var i Kongens Have. Af vaudevillen »Nej« af J. L. Heiberg. Inger-Lis Hassing, sopran. Erik Sjøberg, tenor. Radiosymfoniorkestret. Dir. Erik Tuxen.	HA 70025-B.
	Nordisk Polyphon. Optaget den 11.11.1948.	
D BGDKE 241-1.	C. M. Bellmann: Om Haga.	X 51309-A.
-2.	Tekst: C. M. Bellmann. Erik Sjøberg, tenor. Bertel Skjoldborg, luth.	
	Birger Sjöberg:	
D BHDKE 242-1.	Den första gång jag så dig.	X 51309-B.
-2.	Tekst: Birger Sjöberg. Erik Sjøberg, tenor. Bertel Skjoldborg, luth.	
	Carl Nielsen: »Moderen«.	
D BHDKE 243-1.	Min Pige er saa lys som Rav.	
-2.	Tekst: Helge Rode. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	X 51325-A.
	C. F. Weyse: »Sovedrikken«.	
D BHDKE 244-1.	Skøn Jomfru! Luk dit Vindue op.	X 51325-B.
-2.	Tekst: Adam Oehlenschläger. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	
AHDKE 245-1.	Carl Nielsen: Jens Vejmand.	Upubliceret.
-2.	Tekst: Jeppe Aakjær. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	Upubliceret.
AHDKE 246-1.	Aksel Agerby: Havren.	Upubliceret.
-2.	Tekst: Jeppe Aakjær. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	Upubliceret.
	Nordisk Polyphon. Optaget den 26.5.1950.	
2832-1 HDK.	Henrik Rung: Hvor Nilen vander.	
-2	Tekst: H. C. Andersen. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	X 51403-A.
2833-1 HDK.	Peter Heise: Gold er den Jord. Tekst: Chr. Hostrup. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	X 51403-B.
	Carl Nielsen: »Fynsk Foraar«.	
2834-1 HDK.	Den milde Dag er lys og lang. Tekst: Aage Berntsen. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	Upubliceret.

	Carl Nielsen:	
2835-1 HDK.	Jeg bærer med Smil min Byrde. Tekst: Jeppe Aakjær. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	Upubliceret.
	Fini Henriques:	
2836-1 HDK.	Foraarssang. (Vaaren er kommen.)	Upubliceret.
-2	Tekst: Ellen Reumert. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	Upubliceret.
2837-1 HDK.	Fini Henriques: Du Blomst i Dug.	Upubliceret.
-2	Tekst: J. P. Jacobsen. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	Upubliceret.
2838 HDK.	Aksel Agerby: Havren. Tekst: Jeppe Aakjær. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel. *) Re-recording af AHDKE 246 fra den 11.11.1948.	Upubliceret.
2839 HDK.	Carl Nielsen: Jens Vejmand. Tekst: Jeppe Aakjær. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel. *) Re-recording af AHDKE 245 fra den 11.11.1948.	Upubliceret.
	Nordisk Polyphon. Optaget den 16.6.1951.	
	Carl Nielsen: »Fynsk Foraar«.	
2834-3 HDK.	Den milde Dag er lys og lang. Tekst: Aage Berntsen. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	Upubliceret.
2837-3 HDK.	Fini Henriques: Du Blomst i Dug. Tekst: J. P. Jacobsen. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	Upubliceret.
2838-3 HDK.	Aksel Agerby: Havren. Tekst: Jeppe Aakjær. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	Upubliceret.
HDK 2996.	Folkevise: Jâ va lidijn horra. Tekst og musik optegnet af Hans Chr. Mortensen. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	X 51503-A.
HDK 2997.	Otto Mortensen: Hun mig har glemt. Tekst: H. C. Andersen. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, klaver.	X 51504-A.

HDK 2998.	Otto Mortensen: Til Vaaren. Tekst: Jens Zetlitz. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	X 51504-B.
HDK 2999.	Daniel Andersen: Midt uda i salten Østersjö. Tekst: Daniel Andersen. Erik Sjøberg, tenor. Esther Vagning, flygel.	X 51503-B.
	Philips. Optaget den 3.5.1955.	
A A 00764 1R. 1/300. A A 00764 2R. 1/300.	Carl Nielsen: Symfoni nr. 3, op. 27. Sinfonia espansiva. Ruth Guldbæk, sopran. Erik Sjøberg, bariton. Radiosymfoniorkestret. Dir. John Frandsen.	EPIC LC 3225. PHIL AR 00764. PHIL NBR 6034. PHON LUPM 7005.

*) En Re-recording kan være flere ting, bl.a. en overføring af en plade, hvor matricen er gået tabt. Her er tale om overføringer, hvor en tekniker har forsøgt at forbedre tidligere optagelser.

Optagelser fra Danmarks Radio, senere udsendt på L.P.-plade

Ludwig van Beethoven:
Symfoni nr. 9, d-moll, op. 125
Tekst: Friederich Schillers ode
»An die Freude«.

Nordisk Polyphon 0008 633
Helidor 2548 734
POCO PLP 8404-06

Kerstin Lindberg-Torlind, sopran
Else Jena, mezzo-sopran
Erik Sjøberg, tenor
Holger Byrding, bariton
Radiokoret og Radiosymfoniorkestret
Dir. Fritz Busch.

Lakskæringer fra torsdagskoncerten i Radiohusets Koncertsal den 7.9.1950.

Udsendt på L.P.-plade i anledning af Nordisk Polyphon Aktieselskabs 50 års jubilæum den 21.9.1970.

Georges Bizet: »Carmen«.
Blomsten, som du mig havde skænket.
Dansk tekst: A. Breidahl.

EMI 6C 053-39302.

Erik Sjøberg, tenor
Radiosymfoniorkestret.
Dir. Erik Tuxen.

Lakskæring fra en koncert i Fyns Forum, Odense den 22.8.1951.

Publiceret 1979 på L.P.-pladen: Den mørkelagte Opera.

Carl Nielsen:
Symfoni nr. 3, op. 27.
Sinfonia espansiva.

DANACORD DACO 121-23.

Kirsten Hermansen, sopran.
Erik Sjøberg, bariton.
Radiosymfoniorkestret.
Dir. Thomas Jensen.

Optagelse fra en koncert i Radiohusets Koncertsal den 20.6.1959. Publiceret 1983.

Film

Georges Bizet: »Carmen«.
Séguedilla-en med Kirsten Thrane Petersen, mezzo-sopran
Blomsten, som du mig havde skænket.
Dansk tekst: A. Breidahl.

Richard Wagner: »Siegfried«.
Smedesangen.
Dansk tekst: Einar Christiansen.

Erik Søberg, tenor.
Sven Gyldmarks Orkester.
Dir. Sven Gyldmark.
Indgår i ASA-filmen: »Klingende Toner« fra 1945.

Private lakskæringer og båndoptagelser, ikke publiceret

Niels W. Gade: Hvorfor svulmer Weichselfloden?
Tekst: Carsten Hauch.

Peter Heise: »Bertran de Born«. Vaagn af din Slummer.
Tekst: Ernst v. d. Recke.

Georg Fr. Händel: »Xerxes«. Ombra mai fu.
Tekst: Minato.

Georg Rygaard: Flaget. (Der er ingenting der maner.)
Tekst: Axel Juel.

Erik Sjøberg, bariton.
Gerhard Schepelern, piano.

Fire »sølvplader« skåret for Erik Sjøberg den 12.10.1933

Gioacchino Rossini: »Il barbiere di Siviglia«. Largo al factotum.
Dansk tekst: A. Zinck.

Giuseppe Verdi: »Il trovatore«. Il balen.
Dansk tekst: Kai Flor.

Erik Sjøberg, bariton.
Radiosymfoniorkestret.
Dir. Erik Tuxen.

Lakskæringer fra en koncert i Danmarks Radio den 20.5.1943

Johs. Strauss d.y.: »Eine Nacht in Venedig«. Gondolsang.
Dansk tekst: ?

E. de Curtis: Sol paa Havet. (Torna a Surriento.)
Dansk tekst: Chr. Hjorth-Clausen.

Haydn Wood: Roserne gløder i Rosenland. (Roses of Picardy).
Dansk tekst: Sv. Rye?

Erik Sjøberg, tenor.
Radioensemblet.
Dir. Ove Peters.

Lakskæringer fra en koncert i Danmarks Radio den 20.5.1947.

Julius Bechgaard: Solen er slukket. (Hvile).
Tekst: Chr. Winther.

Erik Sjøberg, tenor.
Helge Bonnén, flygel.

Lakskæring fra Helge Bonnéns udsendelse: Julius Bechgaards Sømandsliv. I Danmarks Radio den 2.6.1947.

Bedrich Smetana: »Prodaná nevesta«. (»Den solgte Brud«.)
2. akt, 4. scene. Duet: Hans - Kezal.
3. akts finale.
Dansk tekst: Hans Hartvig Seedorf.

Krusina	Johanns Astrup, bariton
Kathinka	Liliana Aabye, sopran
Marie	Dorothy Larsen, sopran
Micha	Holger Nørgaard, bas
Agnes	Lilian Weber Hansen, buffo-alt
Wenzel	Poul Wiedemann, buffo-tenor
Hans	Erik Sjøberg, tenor
Kezal	Holger Boland, buffo-bas

Radiokoret og Radiosymfoniorkestret.
Dir. Gerhard Schepelern.

Lakskæringer fra en opførelse uden publikum i Danmarks Radio den 17.12.1947

Niels W. Gade: »Elverskud«. Komplet.
Tekst: Chr. Molbeck og B. S. Ingemann.

Elverkongens Datter	Karen Heerup, sopran
Moderen	Lilian Weber Hansen, alt
Hr. Oluf	Erik Sjøberg, tenor

Radiokoret og Radiosymfoniorkestret.
Dir. Gerhard Schepelern.

Lakskæringer fra en koncertopførelse i Danmarks Radio den 5.5.1948

Peter Heise: »Bertran de Born«.
Fager er den blide Vaar.
Vaagn af din Slummer.
Tekst: Ernst v.d. Recke.

Erik Sjøberg, tenor.
Esther Vagning, flygel.

Lakskæringer fra en udsendelse i Danmarks Radio den 11.8.1948

C. F. Weyse: »Sovedrikken«. Skøn Jomfru! Luk dit Vindue op.
Tekst: Adam Oehlenschläger.

Carl Sjøberg: Tonerna. (Tanke, vars strider blott natten ser.)
Tekst: E. G. Geijer.

Georg Rygaard: Flaget. (Der er ingenting der maner.)
Tekst: Axel Juel.

Erik Sjøberg, tenor.
Esther Vagning?, flygel.

Lakskæringer lavet under Den Britiske Udstilling i Forum, København mellem den 18.9. og 3.10.1948

Bedrich Smetana: »Prodaná nevesta«. (»Den solgte brud«).
1. akt, 2. scene. Duet: Hans - Marie.
Dansk tekst: Hans Hartvig Seedorf.

Erik Sjøberg, tenor.
Dorothy Larsen, sopran.
Radiosymfoniorkestret.
Dir. Launy Grøndahl.

Lakskæring fra en Smetana-koncert i Danmarks Radio den 28.2.1949.

Henrik Rung: Hvor Nilen vander Ægyptens Jord.
Tekst: H. C. Andersen.

P. E. Lange-Müller: »Der var engang«. Serenade.
Tekst: Holger Drachmann.

Erik Sjøberg, tenor.
Radioens Underholdningskor og Underholdningsorkester.
Dir. Hugo Mortensen.

Lakskæringer fra en udsendelse i Danmarks Radio den 11.3.1949

Giuseppe Verdi: »Aida«. Komplet.
Dansk tekst: Holger Boland.

Kongen	Aage Poulsen, bas
Amneris	Lilian Weber Hansen, mezzo-sopran
Amonastro	Holger Byrding, bariton
Aida	Hanna Allin, sopran
Radamès	Erik Sjøberg, tenor
Ramfis	Einar Nørby, bas
En præstinde	Jytte Forchhammer, sopran
Et bud	Richard Kroll, tenor

Det kgl. Kapel og Operakoret.
Dir. Egisto Tango.

Båndoptagelse af forestillingen i Det kgl. Teater den 25.3.1950

N. Mossin: Sjøkarinj.
Tekst: J. C. S. Espersen.

Ruggiero Leoncavallo: »I Pagliacci«. Vesti la giubba.
Dansk tekst: Holger Boland.

Erik Sjøberg, tenor.
Volmer Sørensen, piano.

Sjøkarinj sammen med et kor af tilstedeværende gæster.

Lakskæringer fra en sammenkomst hos Jens P. Kofoed på Splitsgaard i Klemensker den 25.10.1950 til senere udsendelse i Danmarks Radio

Richard Wagner: »Die Meistersinger von Nürnberg«. Komplet.
Dansk tekst: Adolph Hertz.

Hans Sachs	Holger Byrding, bariton
Veit Pogner	Einar Nørby, bas
Sixtus Beckmesser	Aage Fønss, buffo-bas
Fritz Kothner	Henry Skjær, bariton
Kunz Vogelgesang	Richard Kroll, tenor
Konrad Nachtigall	Niels Bondo, bariton

Balthasar Zorn ..... Otto Steenberg, tenor
Ulrich Eisslinger ..... Vilhelm Tveskov, tenor
Augustin Moser ..... Einar Skovmøller, tenor
Hermann Ortel ..... Johannes Aastrup, bariton
Hans Schwarz ..... Axel Rolfshammer, bas
Hans Foltz ..... Villy Andersen, bas
Walther von Stolzing ..... Erik Sjøberg, tenor
David ..... Marius Jacobsen, tenor
Eva ..... Dorothy Larsen, sopran
Magdalene ..... Lilian Weber Hansen, buffo-alt
Det kgl. Kapel og Operakoret.
Dir. Johan Hye-Knudsen.

Båndoptagelse af forestillingen i Det kgl. Teater den 23.4.1951

Richard Wagner: »Lohengrin«. Ikke komplet.
Dansk tekst: Johannes Fønss.

Henrik Fuglefænger ..... Einar Nørby, bas
Lohengrin ..... Erik Sjøberg, tenor
Elsa af Brabant ..... Dorothy Larsen, sopran
Frederik af Telramund ..... Holger Byrding, bariton
Ortrud, hans hustru ..... Lilian Weber Hansen, mezzo-sopran
Kongens herold ..... Henry Skjær, bariton
Det kgl. Kapel og Operakoret.
Dir. Erich Kleiber.

Båndoptagelse af forestillingen i Det kgl. Teater den 22.2.1953

Giacomo Puccini: »La Fanciulla del West«. Ch'ella mi creda.
Tekst: Guelfo Civinini og Carlo Zangarini.

Giuseppe Verdi: »Otello«. Dio! mi potevi.
Tekst: Arrigo Boito.

Richard Wagner: »Tannhäuser«. Inbrunst im Herzen.
Tekst: Richard Wagner.

Richard Wagner: »Lohengrin«. Mein lieber Schwan! ... O Elsa! Nur ein Jahr.
Tekst: Richard Wagner.

Erik Sjøberg, tenor.
Radiosymfoniorkestret.
Dir. Ernst Hye-Knudsen.

Lakskæringer fra en koncert i Danmarks Radio den 16.5.1954

Giuseppe Verdi: »Otello«. Dio! mi potevi.
Dansk tekst: Johannes Fønns.

Erik Sjøberg, tenor.
Det kgl. Kapel.
Dir. Sv. Chr. Felumb.

Båndoptagelse af radiotransmissionen fra en koncert i Tivolis Koncertsal (Glassalen) den 11.9.1954 til fordel for Det kgl. Kapels private pensionskasse

Helga Klindt Jensen: Bornholm, du dyre Levn i Øst.
Tekst: Alfred Jensen.

Joseph Gläser: Bornholms Drapa. 3. vers.
Tekst: Lucianus Kofod.

Helga Klindt Jensen: Jeg breder mit Garn i Sommersol.
Tekst: Arne Madsen.

Helga Klindt Jensen: Nu hâr starrijn stokked floitan. (Solbjærninj).
Tekst: Alfred Jensen.

?: Jâ bode ver haved ejn gong.
Tekst: Peter Dam.

Asta Lind: Hæjlut du ligjer i havborn. (Najse).
Tekst: Alfred Jensen.

Erik Sjøberg, tenor.
Esther Vagning, flygel.

Lakskæringer fra pastor Arne Madsens udsendelse
»Nexøhorra å Nexøvers« i Danmarks Radio den 24.9.1954

Richard Wagner: »Parsifal«. I uddrag.
Dansk tekst: Julius Lehmann.

Amfortas	Holger Byrding, bariton
Titurel	Holger Nørgaard, bas
Gurnemanz	Mogens Wedel, bas
Parsifal	Erik Sjøberg, tenor
Klingsor	Niels Juul Bondo, bas
Kundry	Dorothy Larsen, sopran
1. gralsridder	Paul Bjerregaard, tenor
2. gralsridder	Niels Juul Bondo, bas
1. væbner	Valborg Garde, sopran
2. væbner	Sonja Winther, alt
3. væbner	Christen Blanke, tenor
4. væbner	André Bech-Nielsen, tenor

m.fl.
Radiokoret, Radioens Drengekor og Radiosymfoniorkestret.
Dir. Erik Tuxen.

Båndoptagelse af radiotransmissionen fra en koncert med et indbudt publikum i Radiohusets Koncertsal den 3.4.1955.

Peter Heise: Guds Fred med vore Døde.
Tekst: N. F. S. Grundtvig.

Erik Sjøberg, tenor.
Uden akkompagnement.

Stålbåndsoptagelse fra højtideligheden ved Davidstatuen i Almindingen den 5.5.1955.

Carl Nielsen: Frihed er det bedste Guld.
Dansk tekst: Chr. Thura efter biskop Thomas af Strängnäs.

J. O. E. Hornemann: Kongernes Konge.
Tekst: Ad. Recke.

Erik Sjøberg, tenor.
Uden akkompagnement.

Stålbåndsoptagelse fra festen på Store Torv i Rønne den 5.5.1955.

Giacomo Puccini: »Tosca«. Recondita armonia.
Tekst: Victorien Sardu.

Giacomo Puccini: »Turandot«. Nessun dorma.
Tekst: Giuseppe Adami og Renato Simoni.

Richard Wagner: »Die Meistersinger von Nürnberg«. Morgenlich leuchtend.
Tekst: Richard Wagner.

Richard Wagner: »Lohengrin«. In fernem Land.
Tekst: Richard Wagner

Ruggiero Leoncavallo: »I Pagliacco«. Vesti la giubba.
Tekst: Ruggiero Leoncacallo.

Georges Bizet: »Carmen«. Blomsten, som du mig havde skænket.
Dansk tekst: A. Breidahl.

Giacomo Puccini: »La Fanciulla del West«. Ch'ella mi creda.
Tekst: Guelfo Civinini og Carlo Zangarini.

Richard Wagner: »Siegfried«. Nothung! Nothung!
Tekst: Richard Wagner.

Erik Sjøberg, tenor.
Tivolis Koncertsals Orkester.
Dir. Robert Blot.

Båndoptagelse foretaget af Else Honnens ved en koncert i Tivolis Koncertsal (Glassalen) den 9.8.1955.

Giuseppe Verdi: »Otello«. Gia nella notte.
Dansk tekst: Johannes Fønss.

Karen Heerup, sopran.
Erik Sjøberg, tenor.
Radiosymfoniorkestret.
Dir. Erik Tuxen.

Båndoptagelse fra radiotransmissionen af søndagskoncerten i Radiohusets Koncertsal den 9.10.1955.

Hans Hjorth: Vi elsker dig, du kære Ø.
Tekst: Hans Hjorth.

N. Mossin: Dær hår som bælla vi læjt mongijn gong. 2. vers.
Tekst: K. H. Kofoed.

Elna Schöne: Som ejn moersjøger unga.
Tekst: Elna Schöne.

Daniel Andersen: Midt uda i salten Østersjö.
Tekst: Daniel Andersen.

Folkevise: Jâ va lidijn horra.
Tekst og musik optegnet af Hans Chr. Mortensen.

Alfred Jensen: Som min pibels morkja iva. (Koholled).
Tekst: Alfred Jensen.

Erik Sjøberg, tenor.
Esther Vagning, flygel.

Lakskæringer fra pastor Arne Madsens udsendelse »Bornholm rundt en sommerdag« i Danmarks Radio den 16.8.1956

Richard Wagner: »Der fliegende Holländer«. I uddrag.
Tekst: Richard Wagner.

Daland	Theo Herrmann, bas
Senta	Birgit Nilsson, sopran
Erik	Erik Sjøberg, tenor
Mary	Lilian Weber-Hansen, buffo-alt
Hollænderen	Holger Byrding, bariton

Radiokoret og Radiosymfoniorkestret.
Dir. Robert Heger.

Båndoptagelse af radiotransmissionen af søndagskoncerten i Radiohusets Koncertsal den 10.11.1957.

Hans Chr. Jensen: Danmark, nu blunder den lyse Nat.
Tekst: Thøger Larsen.

Hans Chr. Jensen: I Morgensol.
Tekst: Sophie Balslev.

Hans Chr. Jensen: Det lyder som et Eventyr.
Tekst: Henrik Pontoppidan.

Hans Chr. Jensen: Paa Søndag Aften kommer hun.
Tekst: Carl Ploug.

Louis Mølholm: Høst.
Tekst: Jeppe Aakjær.

Louis Mølholm: Du er dejlig.
Tekst: Herman Wildenvey.

Louis Mølholm: Natteregn.
Tekst: Nis Petersen.

Louis Mølholm: Tør jeg tro.
Tekst: Herman Wildenvey.

Erik Sjøberg, tenor.
Esther Vagning, flygel.

Båndoptagelse fra Danmarks Radio den 25.3.1959.

Helga Klindt Jensen: Bornholm, du dyre Levn i Øst.
Tekst: Alfred Jensen.

Asta Lind: Hæjlut du ligjer i havborn. (Najse).
Tekst: Alfred Jensen.

Alfred Jensen: Som min pibels morkja iva. (Koholled).
Tekst: Alfred Jensen.

Helga Klindt Jensen: Nu hâr starrijn stokked floitan. (Solbjærninj).
Tekst: Alfred Jensen.

Alfred Jensen: Jâ vedd en Ø i Østersjö. (Bornholm).
Tekst: Alfred Jensen.

Erik Sjøberg, tenor.
Esther Vagning, flygel.

Lakskæringer fra pastor Arne Madsens udsendelse »Bornholm, du dyre levn i Øst« i Danmarks Radio den 23.5.1959.

Richard Wagner: »Tannhäuser». Inbrunst im Herzen.
Tekst: Richard Wagner.

Richard Wagner: »Lohengrin«. Das süsse Lied verhallt.
Tekst: Richard Wagner.

Erik Sjøberg, tenor.
Bonna Søndberg, sopran.
Radiosymfoniorkestret.
Dir. John Frandsen.

Båndoptagelse fra Danmarks Radio den 1.6.1959.

Ludwig van Beethoven: Seks variationer for firhændigt klaver med tenorsolo, D-dur, op. 160.
Ich denke dein.
Tekst: Johann Wolfgang Goethe.

Erik Sjøberg, tenor.
Esther Vagning og Peter Petersen, flygel.

Johannes Brahms: Ein Sonnett, op. 14, nr. 4.
En tekst fra det 13. årh.

Johannes Brahms: Regenlied, op. 59, nr. 3.
Tekst: Klaus Groth.

Erik Sjøberg, tenor.
Esther Vagning, flygel.

Johannes Brahms: Die Mainacht, op. 43, nr. 2.
Tekst: Ludwig Heinrich Christoph Hölty.

Johannes Brahms: Minnelied, op. 71, nr. 5.
Tekst: Ludwig Heinrich Christoph Hölty.

Erik Sjøberg, tenor.
Peter Petersen, flygel.

Båndoptagelse fra Danmarks Radio den 14.10.1959.

?: Nu hârar vijnterijn sin sajs. (Vijnter).
Tekst: Alfred Jensen.

?: Sang ved Solhverv.
Tekst: Chr. Stub-Jørgensen.

?: Så kom di söde larkarne. (Mo framtiden).
Tekst: Alfred Jensen.

J. O. E. Hornemann: Kârta, svârta, sjymma dâ. (I mârn ed jyl).
Tekst: Otto J. Lund.

Erik Sjøberg, tenor.
Esther Vagning, flygel.

Lakskæringer fra pastor Arne Madsens udsendelse »Bornholmsk vinter« i Danmarks Radio den 29.12.1960.

Danmark har fostret en lang række tenorer i verdensformat – nok flere, end de fleste i vore dage tænker på. En af de seneste var

ERIK SJØBERG

skomageren fra Nexø, hvis dejlige stemme og flotte, fængslende sceniske fremstilling mange endnu vil huske fra Det kgl. Teater. Her er den spændende og meget levende bog om hans livsbane. Den er rigt illustreret med fotografier fra både scenen og privatlivet - og med en komplet diskografi.